

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ.

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Γ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1954 | ΑΡΙΘ. 8

ΒΑΡΥΤΑΤΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑ

Ὁ Ἱερός Κλήρος, ἐλέγομεν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μας, δὲν ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρας «ὀργανώσεως» — ἄλλης δηλ. ὀργανικῆς συνδέσεως ἐκτὸς τῆς ὑπαρχούσης κανονικῆς — διὰ τὴν ὀρθὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου του, ὅταν βασίῃ τοῦτο ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν τυπικῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀλλὰ παρεδέχθημεν, ὅτι δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὴν διοργανώσιν τοῦ τρόπου τῆς ἐπιτυχοῦς διεξαγωγῆς τοῦ ἔργου τούτου, συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ τόπου.

Μία τοιαύτη διοργάνωσις εἶναι ἐπιβεβλημένη, διότι συστηματικὴ καὶ συντονισμένη δρᾶσις καὶ συνεργασία χρειάζεται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν, μὲ σύστημα ἐπίσης καὶ μὲ συντονισμόν ὄλων τῶν δυνάμεών των ἐργαζομένων, διαφορῶν ἐχθρῶν τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐδηλώσαμεν δέ, ὅτι θεωροῦμεν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν μιᾶς τοιαύτης διοργανώσεως τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν ἡγεσίαν τοῦ κανονικῶς ὑπευθύνου Ἐπισκόπου, κατὰ τὴν κανονικὴν ἀρχὴν «μηδὲν γινέσθω δίχα Ἐπισκόπου».

*

Αὐτονόητον ὅμως εἶναι, ὅτι ἡ κανονικὴ περὶ τὸν Ἐπίσκοπον συσπείρωσις τῶν Κληρικῶν του, ἢ ὑπὸ τὴν κανονικὴν τούτου εὐθύνην καὶ πρωτοβουλίαν συστηματικὴ διοργάνωσις τοῦ ἔργου των καὶ ἡ συντονισμένη τούτου διεξαγωγή, προϋποθέτουν ἐπίσης καὶ τὴν ἀπόλυτον μεταξὺ τούτων σύμπνοιαν καὶ συνεργασίαν. Μία τοιαύτη δὲ σύμπνοια καὶ συνεργασία προϋποθέτει πάντοτε τὴν ἀμοιβαίαν κατανόησιν καὶ ἐκτίμησιν, τὴν βασιζομένην, πρὸ παντός, ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Κύριος καθώρισεν ὡς τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν μαθητῶν Του.

«... Ἐθαυμάστωσε Κύριος τὸν δαίον Αἰτοῦ».

(Ψαλμ. 3, 4)

Καὶ ἂν θέλωμεν πράγματι νὰ φθάσωμεν εἰς ὀρθὰ καὶ πρακτικὰ συμπεράσματα ἐπὶ τοῦ θέματος, ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ ἀφήσωμεν ἀνεξέταστα δύο τινά, τὰ ὁποῖα συχνὰ συμβαίνουν παρ' ἡμῖν καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι τελείως ἀντίθετα πρὸς ὅ,τι, κατὰ τ' ἀνωτέρω, θεωρεῖται ὡς ἀπαραίτητον διὰ τὴν ὀρθὴν διοργάνωσιν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ Ἱεροῦ μας Κλήρου. Τόσῳ δὲ μᾶλλον εἶναι ἀπαραίτητον νὰ μὴ σιωπήσωμεν ἐπὶ τῶν δύο αὐτῶν λεπτομερειῶν, καθ' ὅσον καὶ δημοσιεύματα σχετικὰ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δίδουν ἀφορμὰς εἰς τὴν δημιουργίαν ἐντυπώσεων καὶ σκέψεων, κάθε ἄλλο παρὰ ἐποικοδομητικῶν καὶ διὰ τὸ λαϊκὸν πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἰδοῦ, λοιπόν, περὶ τίνος πρόκειται.

Π ρ ὼ τ ο ν. Δὲν ἔχομεν πάντοτε ὅλοι σαφῆ καὶ συνειδητὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνάγκην τῆς περὶ τὸν Ἐπίσκοπον συσπειρώσεως καὶ τὴν κανονικῶς ἐπιβαλλομένην ἀναγνώρισιν τῆς ἀναγκαιότητος τῆς πρωτοβουλίας του. Ἄλλοτε δὲ ἀπὸ ἀγνοίαν τοῦ πνεύματος — καὶ διατὶ ὄχι καὶ τοῦ γράμματος; — τῶν Ἱ. Κανόνων, ἄλλοτε ἀπὸ παρεξήγησιν τοῦ φιλελευθέρου πνεύματος τῆς Ὀρθοδοξίας μας, ἄλλοτε ἀπὸ ἐπιδρασιν ξένων ἀντιλήψεων, ἄλλοτε ἀπὸ μόλις ὑποκρυπτομένην ματαιοδοξίαν ἢ καὶ ἐγωπάθειαν καὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἀνίερων ἐπαγγελματικὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Κληρικοῦ, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν καὶ νὰ αἰσθανθῶμεν αὐτὴν τὴν ἀνάγκην τοῦ Ἐπισκόπου. Αὕτῃ δὲ ἡ κατάστασις καλλιεργείται, δυστυχῶς, ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν καὶ ἀπὸ διαφόρων προϋποθέσεων, ὄχι μόνον ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ νομίζουν, ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ ὁ Ἐφημέριος εἰς «συνδικαλιστὴν», ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μερικὸς «ζηλωτὰς», ποῦ νομίζουν, ὅτι προσφέρουν ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὴν ἀσυγκράτητον πολεμικὴν τῶν ἐναντίον τῶν Ἀρχιερέων.

Ἀπηγήσεις αὐτῆς τῆς καταστάσεως ἀποτελοῦν, ἔστω καὶ ἀραιοτάτας, καὶ ὅσα καὶ ἄλλοτε ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν στήλην ταύτην, διὰ νὰ συστήσῃ προσοχὴν εἰς τοὺς ἀναγνώστας της, ἀλλὰ καὶ ἀτυχῆ τινα δημοσιεύματα τῶν τελευταίων ἡμερῶν, ἰδόντα τὸ φῶς ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἡμερησίου Τύπου, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφανδὸν συγκοφανεῖται ἡ Σ. Ἱεραρχία, ὡς ἀπὸ συστήματος τάχα ἀντιτιθεμένη «εἰς τὰ συμφέροντα τῶν Ἐφημερίων». Καὶ δὲν εἶναι μὲν σκοπὸς μας ν' ἀντικρούσωμεν τὸν ἀστήρικτον καὶ παράλογον τοῦτον ἰσχυρισμὸν, διότι εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν ἀντέχει

«Φόβος Κυρίου ἔδξα καὶ καύχημα καὶ εὐφροσύνη καὶ στέφανος ἀγαλλίαμα».
(Σοφ. Σειράχ 1, 11)

εἰς καμίαν λογικὴν κοιτικὴν, εἶναι ὁμως ἀνάγκη νὰ ἐπιστηθῆ, δι' ἄλλην μίαν φορὰν, ἢ προσοχὴ τῶν ἀδελφῶν Συμπροσβυτέρων ἐπὶ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον κρύπτει ἡ καλλιέργεια τῶν τοιούτων ἀντιλήψεων, κινδύνου ὁ ὁποῖος ἀφορᾷ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔργον καὶ τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἱερατείου.

Μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην του κλονισμένην καὶ μὲ τὴν πειθαρχίαν του χαλαρωμένην, κανένας στρατὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ διεξαγάγῃ ἀποτελεσματικὸν πόλεμον. ἡ Ἡ' Ἐκκλησία δὲ ἀποτελεῖ τὸν Στρατὸν τοῦ οὐρανοῦ Βασιλέως, μὲ ἀξιοματικούς τοὺς Κληρικούς της, καὶ σκοπὸς της εἶναι ἡ ἀντιμετώπισις τῶν «πνευματικῶν τῆς πονηρίας», κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον, «ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἡ πάλη πρὸς αἷμι καὶ σάρκα». Καὶ γνωρίζει ὁ ἐχθρὸς, ὅτι τιποτε ἄλλο δὲν ἀφοπλίζει περισσότερον τοὺς ἀντιπάλους του, ὅσον ἡ χαλάρωσις τῆς πειθαρχίας των καὶ ὁ κλονισμὸς τῆς μεταξὺ των ἐμπιστοσύνης.

Δεῦτερον. Ἡ ἐμπιστοσύνη αὐτῆ, πού πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ὄχι μόνον πρὸς τοὺς ἡγέτας μας ἀλλὰ καὶ μεταξὺ μας καὶ ἡ ὁποία πρέπει, ὡς προείπομεν, νὰ στηρίζεται εἰς τὴν ἀμοιβαίαν κατανόησιν καὶ ἐκτίμησιν, πού θὰ τροφοδοτοῦνται πάντοτε ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀμοιβαίαν ἀδελφικὴν ἀλληλεγγύην, αὐτῆ ἡ ἐμπιστοσύνη ἢ δὲν ὑπάρχει πάντοτε ἢ κλονίζεται κάποτε, ὑποβλέπεται δὲ σκοπίμως καὶ βάλλεται ἐπιτηδείως. Καὶ δὲν εἶναι, δυστυχῶς, ὀλίγα τὰ θύματα, τὰ ὁποῖα παρασύρονται ἀπὸ αὐτὴν τὴν προσπάθειαν τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων, πού κάποτε χρησιμοποιοῦν καὶ τὰς ἀγαθωτέρας καὶ εὐσεβεστερας προθέσεις, διότι καὶ «εἰς ἄγγελον φωτὸς μετασηματίζεται» συχνὰ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας.

Ρήγματα, λοιπόν, προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ τιμίου Προσβυτερίου ὁ ἐχθρὸς, ἄλλοτε μὲ τὸν ἕνα καὶ ἄλλοτε μὲ τὸν ἄλλον τρόπον, καὶ κάποτε καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, χωρὶς νὰ τὸ ὑποπεύωμεν, γινόμεθα ἀτυχῆ ὄργανά του πρὸς τοῦτο.

Ἄλλοτε μὲ τὰς διακρίσεις μεταξὺ ἐγγάμων καὶ ἀγάμων, ἄλλοτε μὲ τὴν κουφότητα μερικῶν πού δὲν τοὺς ἱκανοποιεῖ ὁ βαθμὸς τοῦ Προσβυτέρου, ἄλλοτε μὲ τὰς φιλοτιμίας διὰ τί προβάδισμα τῶν ὀφθικίων, ἄλλοτε μὲ τὴν ἀντιζηλίαν περὶ τὸν θεσμόν τῶν «προϊσταμένων», ἄλλοτε μὲ τὴν δημιουργίαν παρατάξεων ὑπὸ διαφόρους σωματειακὰς σημαίας, ἄλλοτε μὲ τὴν περιφρόνησιν πρὸς τοὺς νεωτέρους καὶ πρὸς τοὺς ὀλιγώτερον

«Φόβος Κυρίου τέρψει καρδίαν καὶ δώσει εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροημέρυσιν».
(Σοφ. Σειράχ 1, 12)

μορφωμένους, άλλοτε μὲ τὴν οἴησιν ὅτι τὰ γνωρίζομεν ὅλα καὶ ἀπὸ τίποτε δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, άλλοτε μὲ τὴν ὑπόβλεψιν τῶν ἔχόντων τὰς λεγομένας «καλλιτέρας» θέσεις καὶ άλλοτε μὲ ἄλλας αἰτίας καὶ ἀφορμάς, τὸ Πρεσβυτέριον διαιρεῖται καὶ αἱ δυνάμεις του κατατεμαχίζονται. Οἱ ὑπὸ τοιαύτην δὲ ψυχολογικὴν ἀτμόσφαιραν ζῶντες καὶ ἐργαζόμενοι εἶναι πολὺ φυσικὸν νὰ μὴ αἰσθάνονται κανένα βαθυτέρον ἐνθουσιασμόν, καμμίαν πραγματικὴν ὄρεξιν πρὸς ἐργασίαν, καμμίαν διάθεσιν διὰ καμμίαν θυσίαν, ἐν ᾧ συγχρόνως ἄλλων ψυχραίνεται ὁ ζῆλος καὶ παραλύει ἡ δραστηριότης.

*

Καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ προληφθοῦν· καὶ ὅπου ὑπάρχουν, νὰ ἐκλείψουν, ἂν θέλωμεν πράγματι νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἀπαραίτητον ἐνότητα, ἣτις θ' ἀποτελέσει τὴν βάσιν τῆς συστηματοποιήσεως τοῦ ἔργου μας, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ν' ἀντιμετωπίζεται παρὰ μόνον ὡς γνησίως πνευματικὸν καὶ ἀπροσώπως ἐκκλησιαστικόν. Μόλις δὲ εἶναι ἀνάγκη καὶ νὰ εἴπωμεν πόσον ἀμαρτάνουν ὅσοι σκίζουσιν τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, εἴτε διὰ τῆς διασπάσεως τῆς πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον πνευματικῆς συνοχῆς, εἴτε διὰ τῆς διαρρηξέως τοῦ μεταξὺ τῶν Πρεσβυτέρων δεσμοῦ τῆς ἀγάπης, κλονίζοντες τὴν ἀναγκαίαν διὰ τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς ἀληθείας πειθαρχίαν καὶ ἐμπιστοσύνην.

Διαπράττουν βαρύτερον ἔγκλημα ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις «Ἐαυτὸν παρέδωκεν» ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Του.

E. G. M

—||—

ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ

Δ'. (τελευταῖον)

Ὁ καλὸς κληρικός, ὅστις δὲν ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, ἐπιτελεῖ τὰ ἱερὰ μυστήρια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν πίστει καὶ εὐλαβείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ. Εἴτε εἰς τὸν ἱερὸν ναόν, εἴτε εἰς οἰκίαν ἐπιτελεῖ μυστήριον ἢ ἄλλην τινὰ τελετὴν, ἴσταται εὐλαβῶς καὶ προσεύχεται ἐν πίστει καὶ συναισθήσει τῆς ἱερότητος τοῦ ἔργου, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν Λειτουργίαν, ἐν ἣ ἐπιτελεῖται ἡ ἀναίμακτος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θυσία. Κατὰ τὴν θεῖαν Λειτουργίαν εἶναι ὅλως ἀφωσιωμένοις εἰς τὸν Θεὸν καὶ παραδίδεται

«Τῷ φοβουμένῳ τὸν Κύριον εὖ ἔσται ἐπ' ἐσχάτῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὐρήσει χάριν».
(Σοφ. Σειράχ 1, 13)

ὅλως εἰς Αὐτόν, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐκτελεῖ ἔργον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι μὲ τρόμον παρίστανται. "ὦ! πόσον συγκινητικὴ καὶ ἱερὰ εἶναι ἡ ὥρα τῆς θείας Λειτουργίας διὰ τὸν εὐλαβῆ λειτουργὸν τῆς Ἐκκλησίας!

Ἡ ἱερὰ Λειτουργία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶνε πλοκὴ τις καὶ ὑψὲ δραματικὴ, ἧς ἡ παράστασις ἐκτυλίσεται καὶ διεξάγεται τῇ συμπράξει πολλῶν προσώπων. Ὅλοι ὀφείλουσι νὰ συναισθάνωνται τὴν ἱερότητα τοῦ ἔργου, κυρίως ὅμως ὁ ἱερεὺς ὅστις εἶναι τὸ κυριώτατον ὄρων πρόσωπον. Εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ εἶνε ψυχρὸς καὶ ἀδιάφορος ὁ κληρικὸς κατὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς θείας Λειτουργίας. Ἡ θερμότης καὶ ἡ ζωὴ τοῦ καλοῦ κληρικοῦ μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς παρισταμένους, οἵτινες ὠφελοῦνται ὠφέλειαν ὑψίστην. Ὁ καλὸς κληρικὸς εἰς πᾶσαν ἱεροτελεστίαν ἐπικαλεῖται μὲ πίστιν τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἄξιον, διότι ὑπάρχει φόβος μήπως ἡ συνεχὴς τῶν αὐτῶν ἱεροπραξιῶν ἐπανάληψις καὶ ἡ πρὸς τὰ ἱερώτατα σὺν τῷ χρόνῳ ἐξοικείωσις καταστήσωσιν αὐτὸν ἀνεπαισθήτως ὄργανον ψυχρὸν, ἀπαθὲς καὶ ἀναισθητοῦν ἐνώπιον τῆς θειότητος τῶν τελεσιουργημένων. Πᾶσα κίνησις ἄρρυθμος καὶ ἄτακτος καὶ πᾶσα στάσις ὁμμάτων καὶ σώματος ἀνώμαλος καὶ πᾶσα ψαλμωδία καὶ ἀνάγνωσις μηχανικὴ εἶναι ἐπιζήμια αὐτῷ τε καὶ τοῖς παρισταμένοις, ὑπερῶν αἱ ἱεροπραξίαι τελοῦνται. Ἀληθῶς ἡ ἀναξιότης τῶν λειτουργῶν οὐδαμῶς βλέπτει τὸ καθαρὸν καὶ ἄχραντον τῶν θείων μυστηρίων, τὰ ὁποῖα μεταδίδουσι τὴν ἀόρατον χάριν. Ἄλλ' ὁ καλὸς κληρικὸς ἐν εὐλαβείᾳ ἐπιτελεῖ ταῦτα, καὶ οὕτω καὶ αὐτὸς ἀγιάζεται καὶ τὸν ἀγασμὸν μεταδίδει εἰς τοὺς ἄλλους.

Ὁ καλὸς κληρικὸς, ἐπιτελῶν τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, δὲν πρέπει ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ὕλικὴν ὠφέλειαν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν τοιαύτην τῶν χριστιανῶν. Ἀληθῶς, εἶναι ἄξιος ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ καὶ πρέπει νὰ ἀμείβεται, ὅπως συντηρήσῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ πράττῃ μηχανικῶς τὰς ἱεροπραξίας χάριν τῆς ὕλικῆς ἀμοιβῆς. Ὁ καλὸς κληρικὸς ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, οἵτινες ἤκιστα ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸν εἰς τὴν δυστυχίαν. Ἐχει παρατηρηθῆ, ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἀμείβουσι τὸν καλὸν κληρικόν, ἐν ᾧ περὶ τοῦ κακοῦ ἀδιαφοροῦσι τελείως ἢ ἐν μέρει. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐδραιωθῇ ἡ πεποιθήσις παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, ὅτι ὁ πνευματικὸς ποιμὴν δὲν εἶναι ἀφωσιωμένος εἰς τὸ χρῆμα καὶ τὰ ὕλικά ἀγαθὰ,

«Δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι ἐν ἀναπαύσει ἔσται»

(Σοφ. Σολομ. 4, 7)

διότι ἡ ἱερωσύνη δὲν εἶναι στρατεία, ἐν ἣ ὑπηρετεῖ τις ἀντὶ μισθοῦ, ὁ ἱερατικός βίος δὲν εἶναι ἐπάγγελμα καπήλου, ἐν ᾧ σπουδάξει τις νὰ κερδίσῃ καὶ νὰ πλουτίσῃ. Ἀρκεῖται νὰ λαμβάνῃ ὁ καλὸς κληρικός παρὰ τοῦ ποιμνίου του τροφὰς καὶ σκεπάσματα. Τὰ λοιπὰ—καὶ δὴ ὁ ἄγαμος κληρικός—διανέμει εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ μεταδίδει ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς του, ἐὰν τύχῃσιν ὄντες πτωχοί.

Εὐτυχεῖς αἱ κοινωναί, αἵτινες ἔχουσι κληρικοὺς καλοὺς. Εὐτυχεῖς αἱ κοινωναί, ἐν αἷς οἱ κληρικοὶ ἐργάζονται μετ' αὐτοθυσίας καὶ ζήλου. Αὐτοί, ἐν τῇ χάριτι καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ, διαπλάττουσι ψυχὰς· προάγουσι τὰς κοινωνίας. Αὐτοί, ὡς βαθύρροες ποταμοί, πελαγίζουσιν εἰς τὰς κοινωνίας καὶ δαφυλῶς εὐεργετοῦσιν αὐτάς. Αὐτοί, ὡς ὑψιφανεῖς φάροι, διαχέουσι τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς γνώσεως, ἥτις φωτίζει καὶ θεοαγαπᾷ τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτοί, ὡς ἀνθη εὐώδη, διαχέουσι τὴν εὐωδίαν τῆς χάριτος εἰς τὸ περιέχον, δηλ. τὴν κοινωνίαν.

Ὁ καλὸς κληρικός καὶ ζῶν τιμᾶται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὡς εἶπομεν. Κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου ἰλαρῶς προσβλέπει εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ ἔχει πλήρη πεποίθησιν τῆς ἀπολαύσεως τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν διότι εἶναι βέβαιος, ὅτι ἀποθανὼν μεταβαίνει εἰς τὰς αἰωνίων δόξας, ἐνθα κυρίως ἀπολαύει τῆς ἀμοιβῆς τῶν κόπων του. Ἀναπολεῖ, ὅτι εἰργάσθη καὶ ἐδούλευσε πιστῶς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Δὲν ταράσσεται καὶ δὲν ἀνησυχεῖ, διότι δὲν ἦτο ὑποκριτὴς καὶ προδότης τῆς ἀληθείας. Δὲν ἐκολάκευσε τοὺς δυνατούς· δὲν περιεφρόνησε τοὺς πτωχοὺς· δὲν ἐβεβήλωσε τὰ ἅγια, οὔτε ἔρριψεν αὐτὰ εἰς τοὺς χοίρους. Ἐμόρφωσε τὴν κοινότητα καὶ προσήγαγε ψυχὰς εἰς τὸν Χριστόν. Ἀνεκούφισεν, ὡς δροσῶδης τις αὔρα, τὰς θλίψεις τῶν χηρῶν καὶ ἐξεδίωξε τοὺς λύκους ἐκ τοῦ ποιμνίου του. Δὲν ἔκρουσε τὸ τάλαντον ὑπὸ τὴν γῆν καὶ δὲν ἐγένετο ἄρπαξ τῆς ἱερατικῆς διακονίας. Δὲν διέφθειρε τὸ ποιμνιὸν του μὲ τὰς κακὰς του πράξεις καὶ δὲν ἀπώλεσε ψυχὰς, τὰς ὁποίας ὄφειλε νὰ σώσῃ. Ὡ! πόσον γλυκὺς καὶ ὠραῖος εἶναι ὁ θάνατος τοῦ καλοῦ κληρικοῦ! Ὡ! πόσον διδακτικὸς εἶναι εἰς τοὺς ἀπίστους ἢ εἰς τοὺς ἔχοντας κοσμικὰ φρονήματα!

Εἶθε τοιοῦτοι κληρικοὶ νὰ μορφωθῶσι πάμπολλοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Εἶνε ἐγκάρδιος εὐχὴ ἐλαχίστου κληρικοῦ πονοῦντος τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος. Τοιούτους ὅμως κληρικοὺς, ὧν τὴν εἰκόνα ἀσθενῶς ἐξωγραφίσαμεν, δὲν δημι-

«Δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστου».
(Σοφ. Σολομ. 5, 15)

ουργεῖ μόνον ἢ μισθοδοσία οὔτε ἡ ἀπλή μάθησις καὶ παιδεία. Δημιουργεῖ ἢ θερμὴ πίστις εἰς τὸν Χριστόν· ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ζήλος εἰς τὸ καθῆκον· ἡ πλήρης συναίσθησις τοῦ ὑψίστου ἔργου τῆς ἱερωσύνης, ἥτις, ὡς εἶπομεν, δὲν εἶναι τροφή καὶ ἀνάπαυσις, ἀλλ' ἀγὼν ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας.

(Ἐκ τῶν τοῦ ἀεμνήτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ).

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΕΛΔΑΦΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἡ ἐποχὴ ἡμῶν ἢ ἐποχὴ ὕλισμοῦ

Ἡ ὅλη κατάστασις τῆς συγχρόνου ἀνθρωπίνης κοινωνίας εἶναι ἀπόρροια τῆς ὕλιστικῆς σοφίας καὶ τοῦ ὕλιστικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἐπνευσε καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ πνέῃ εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν ἡμῶν.

Τὸ πνεῦμα αὐτὸ προπαρεσκευάσθη ὑπὸ τῶν μεγάλων τεχνικῶν καὶ μηχανικῶν ἐπιτεύξεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν διαφόρων ἀνακαλύψεων, ἀποτελέσματος τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ κατὰ τὰς ἐρεῦνας εἰς τὴν ὕλην, εἰς τὰ φυσικὰ φαινόμενα, εἰς τὸ ἄτομον.

Ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα ὁ ἐρευνητὴς ἀνθρώπινος νοῦς περιορίσθη ἐπὶ τῆς ἐρευνητένης ὕλης, ἐπηρεάσθη ἐξ αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν καταπληκτικῶν φαινομένων της καὶ οὐχὶ μόνον ἐθαύμασε ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθεοποίησεν.

Πειώρισε τὸ Σύμπαν εἰς τὰ ὄρια τῆς ὕλης, ἠγνόησεν οἷαν-δήποτε ἐτέραν δύναμιν, ἀπέρριψε τὴν ὑπαρξίν τοῦ πανσόφου Δημιουργοῦ καὶ Προνοητοῦ, ἀπέδωσε τὴν τάξιν, τὸ κάλλος, καὶ τὸν σκοπὸν τῆς δημιουργίας εἰς τὴν καλὴν ἐνέργειαν καὶ τὰς τυφλὰς μηχανικὰς ιδιότητας τῆς ὕλης καὶ ἐδίδαξε πανταχοῦ, ὅτι ἡ ὕλη εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρας τοῦ παντός καὶ ὅτι ἀνακυκλοῦνται εἰς τὴν ἔκφρασιν αὐτὴν καὶ εἰς τὸ φαινόμενον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ζωή.

Ἡ διδασκαλία ὅμως αὐτὴ καὶ αἱ ἀνάλογοι πεποιθήσεις, διαδοθεῖσαι, ἐστέρησαν, ὡς ἦτο ἐπόμενο, τὸν ἀνθρωπὸν τῆς πίστεως τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐλπίδος, τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν, τῆς πνευματικότητος, τῆς ἐφέσεως πρὸς τὰς ὑψηλὰς ἐπιδιώξεις, τῶν πε-

«Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐφραπείας καὶ τὸ διάθημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου».
(Σοφ. Σολομ. 5, 16)

ποιθήσεων διὰ τὰ μεταφυσικά. Ἡ στέρησις δὲ αὕτη ἐνέκρωσε τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ τάσεις, κατέφερε πλήγμα εἰς τὸν ἑσωτερικὸν ψυχικὸν του κόσμον, περιώρισε τὰ ἰδανικά του εἰς τὸν πεπερασμένον καὶ ἀτελῆ παρόντα κόσμον, διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ, τέλος, ἓνα πνευματικὸν νάνον καὶ εὐτελεῖ ἡδονιστὴν.

Ἐκ τῆς ὑλιστικῆς αὐτῆς φιλοσοφίας, τῆς περιοριζούσης εἰς τὸν παρόντα κόσμον πάντα τὰ ἰδεώδη, ἐκπηγάζουν τὰ δεινά, τὰ ὅποια μαστίζουσι τὴν ἐποχὴν ἡμῶν.

Ἡ ἀθεΐα, παρ' ὅλον ὅτι ἐν τῇ πραγματικότητι οἱ ἄθεοι ἀντικατέστησαν τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς πίστεως εἰς τὴν ὕλην, εἶναι ἀποκύημα τοῦ ὑλισμοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἀποχριστιανοποίησις τῶν μαζῶν, ἡ πτώσις τῆς πίστεως εἰς τὰς ἠθικὰς ἀξίας γενικῶς, ἡ χαλάρωσις τῶν ἠθῶν, ὁ κλονισμὸς τῆς ἐμπιστοσύνης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἡ κρίσις εἰς τὴν οἰκογένειαν μετὰ τὴν καταπληκτικὴν αὐξήσιν τῶν διαζυγίων, ἡ ἐγκληματικότης τῶν ἐνηλίκων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπαισιωτέρα καὶ πλέον ἐπικίνδυνος τῶν ἀνηλίκων, ἀκόμη δὲ καὶ ἡ διὰ τῆς βίας ὀργάνωσις πολιτικῶν ὁμάδων καὶ τοῦ γνωστοῦ κόμματος, τοῦ ἐπαγγελομένου μὲν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπιτυγχόντος, τὴν ἰσότητα, τὴν εὐμάρειαν διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως καί, γενικῶς, τὸν παράδεισον ἐν ὑλιστικῇ ἐννοίᾳ, περιοριζόμενον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς γῆς καὶ τῆς παρουσίας προσκαίρου ζωῆς.

Γενικὰ προβλήματα ἄλλων χωρῶν κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν.

Εἰς ἄλλας χώρας, ὡς αἱ τοῦ καλουμένου ἐλευθέρου δυτικοῦ κόσμου, ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, αἵτινες ὀφείλουσι τὸ πλεῖστον τῆς προόδου αὐτῶν εἰς τὸν Χριστιανισμόν, τὰ προηγουμένως προβλήματα εἶναι ὀξύτερα, αἱ χριστιανικαὶ δὲ Ἐκκλησίαι ἐκεῖ ἐφρόντισαν κατὰ τὸ δυνατόν νὰ τὰ ἀντιμετωπίσουν.

Αἱ βιομηχανικαὶ περιοχαὶ ἠῤῥῆθησαν μεγάλως, αἱ μᾶζαι τῶν ἐργαζομένων ἀπετέλεσαν πολλὰ ἑκατομμύρια ἐργατῶν, ἐκ τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, μεγίστη πλειονότης παρουσιάζει τὸ θλιβερὸν φαινόμενον τῆς «θεοειδωλολατρείας».

Τὰ ἑκατομμύρια αὐτὰ τῶν ἀνθρώπων, λόγῳ τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν, καταλλήλως καὶ μετὰ ζήλου διαδοθεισῶν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν κηρύκων τοῦ ὑλισμοῦ, ἔφεραν τὴν ἀποξένωσιν των ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸν περιορισμὸν αὐτῶν—ἂν καὶ κατὰ πλημμελεῖ τρόπον—εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ ζωῇ των μόνον τῆς ἠθι-

«Ὅχι ἀξία τὰ παθήματα τοῦ νῦν κειροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν θόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς».
(Ρωμ. 8, 18)

κῆς τῆς ἀπορροεύσης ἐκ τῶν ἐν ἰσχύει νόμων τῆς Πολιτείας, ἕκα-
μαν δὲ ὥστε τὰ πνευματικὰ ἰδανικά νὰ ἀπολέσουν τὸ ἀνάλογον
ὑψος αὐτῶν.

Τὸν περιορισμὸν εἰς μόνην τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἠθικῆς ταύτης
ἠκολούθησεν ἡ χαλάρωσις τῶν ἠθῶν τῶν μαζῶν αὐτῶν· καὶ γενι-
κῶς οἱ πολυάριθμοι αὐτοὶ ἄνθρωποι κατήντησαν εἰς σημεῖον,
ὥστε νὰ ἀπολέσουν κάθε τι τὸ χριστιανικόν, μέχρι καὶ τοῦ νὰ μὴ
βαπτίζουν τὰ τέκνα των—καὶ εἶναι πολλὰ τὰ ἑκατομύρια τῶν
ἀβαπτίστων εἰς τὰς λεγομένας χριστιανικὰς χώρας τοῦ δυτικῆ
κόσμου—, μὲ ἓνα λόγον, δηλαδὴ, συνετελέσθη εἰς αὐτοὺς πλήρης
ἀποχριστιανοποίησις καὶ κατήντησαν ὅπως οἱ «ἐθνικοὶ» τῶν
πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων.

Ἔτερον πρόβλημα εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, κυριώτερον
δὲ εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν εἶναι διὰ μέγιστον χριστιανικὸν ποσο-
στὸν ἢ μὴ ἀπομάκρυνσις μὲν ἐκ τῆς θρησκείας του, ἀλλ' ἢ ση-
μαντικὴ χαλάρωσις τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων του, εἰς
τρόπον, ὥστε ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείας π.χ. νὰ παρατηρῆται τὸ
φαινόμενον, ὡς λίαν ἐπιτυχῶς ἐχαρακτηρίσθη, «νὰ ἀλλάσουν οἱ
χριστιανοὶ ὁμολογίαν, ἐκκλησίαν ἢ καὶ θρησκείαν ἀκόμη, μὲ τὴν
εὐκολίαν, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ἤλλασον τὸ ὑποκάμισόν των».

Συμβαίνει, δηλαδὴ, νὰ μεταπηδοῦν εὐκολώτατα, ἄνευ πολλῆς
σκέψεως καὶ μετ' ὀλιγωτέρας συναισθήσεως, ἐκ τῆς μιᾶς θρη-
σκείας εἰς τὴν ἄλλην καί, πρὸ παντός, ἐκ τῆς μιᾶς ὁμολογίας ἢ
ἐκκλησίας εἰς τὴν ἄλλην.

Ἔτερον πρόβλημα, ὑφιστάμενον εἰς ἄλλας χώρας, εἶναι ἡ
ἀπροθυμία προσελεύσεως ὑποψηφίων διὰ τὴν ἐπ' ἀνδρῶσιν τῶν
τάξεων τοῦ Κλήρου καὶ ἡ οἰκονομικὴ δυσχέρεια διὰ τὴν χορήγη-
σιν ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ἄλλοτε, τῶν μέσων τῆς ζωῆς εἰς
τοὺς κληρικούς, λόγῳ τῆς ἀραιώσεως τῶν ἐκκλησιασμάτων καὶ
λόγῳ τῆς εἰς τινὰς περιπτώσεις, ἐκ διαφόρων λόγων, ἀπωλείας
τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.

Γενικῶς δὲ δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι πάντα τὰ ἄνωτέρω, ὡς
καὶ ἕτερα ἀκόμη προβλήματα, προκύπτουν ἐκ τοῦ ἐνὸς καὶ μεγάλ-
ου γεγονότος τῆς ἠθικῆς κρίσεως, ἣτις ἔχει καταλάβει καὶ ἣτις
διαβιβρώσκει σύμπασαν τὴν πεπολιτισμένην ἀνθρωπότητα.

Ἡ χώρα ἡμῶν καὶ ἄλλαι χώραι κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν.

Ἡ χώρα ἡμῶν, περισσῶς δοκιμασθεῖσα, ἰδιαιτέρως κατὰ
τὰ ἔτη τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἔχει, ὡς

«Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν».
(Ρωμ. 8, 28)

φυσικόν, μετὰ τῶν ποικίλων προβλημάτων της καὶ τὰ πνευματικὰ αὐτῆς προβλήματα.

Τινὰ ὅμως ἐκ τῶν προβλημάτων της τούτων δὲν ἔλαβον τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν μορφήν, μὲ τὴν ὁποίαν παρουσιάσθησαν τὰ παρόμοια αὐτῶν εἰς ἄλλας χώρας.

Ἐπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν ἐδῶ ἄθεοι, ἀλλ' ὄχι εἰς μέγαν ἀριθμόν, οἱ πλείστοι δ' ἐξ αὐτῶν εἶναι ἄθεοι περισσότερον ἐξ αἰτίας τῆς τάσεως πρὸς μίμησιν τῶν ξένων παρὰ ἄθεοι ἐν ἐπιγνώσει, ἄλλοι δὲ εἶναι ἄθεοι ἐξ αἰτίας διαφόρων παθῶν των.

Οὔτε τὸ φαινόμενον τῆς κατὰ μεγάλας μάζας ἀποχριστιανοποιήσεως ἀνθρώπων παρατηρήθη εἰς τὴν χώραν ἡμῶν.

Τὸ φαινόμενον τῆς εὐκόλου ἀλλαγῆς τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων δὲν ἠδουκίμησεν εἰς τὸ ἐδῶ πνευματικόν κλίμα καὶ τὴν ἐνταῦθα νοοτροπίαν.

Αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι, βεβαίως, διὰ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ὑφίστανται εἰσέτι, ἀλλ' ἀρκούντως δεδικαιολογημένως, ἐφ' ὅσον τὸ ἴδιον πρόβλημα ἀπασχολεῖ τὰς Ἐκκλησίας καὶ εἰς ἑτέρας πλουσίας χώρας.

Ἡ χώρα ἡμῶν, λοιπόν, εὐρίσκεται εἰς πολὺ καλυτέραν μοῖραν, ἐξ ἐπόψεως γενικῶν καὶ πνευματικῶν προβλημάτων, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας ἐλευθέρας χριστιανικὰς χώρας, ἂν καὶ εἰς αὐτὴν ὑφίστανται, ὡς φυσικόν, ἰδιάζοντα προβλήματα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω.

Αἱ ἰδιάζουσαι ἐννοῖαι καὶ προϋποθέσεις ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν.

Εἰς τὴν χώραν ἡμῶν καὶ εἰς τὸν λαόν μας ὑπάρχουν μεγάλα ἀρεταί, ὡς ἐπίσης καὶ ἰσχυροτάτη μακραίων παράδοσις καὶ ἰσχυρὸν τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα.

Αἱ προϋποθέσεις αὐταὶ κάμνουν, ὥστε τὸ θρησκευτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ μας νὰ εἶναι ὑψηλόν, καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ εὐκαιρίαι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μέγισται.

Τὸ ἑλληνοχριστιανικὸν γόητρον, τὸ ὁποῖον κέκτηται ὁ Ἕλληνας λαὸς ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς διαδόσεως τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ ὁ πολιτισμὸς τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου εἶναι οἱ συντελεσταὶ τῆς «εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς» τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ χριστιανικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, βαπτίσματος καὶ ἡ ἀκολουθί-

«Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν ;»

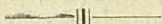
(Ρωμ. 8, 31)

σασα νέα αἴγλη, ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐξαιρετον χριστιανικὸν πολιτισμὸν τοῦ Βυζαντίου, τοῦ λίκνου αὐτοῦ τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, ἐκ τοῦ ὅτι οἱ βυζαντινοὶ πολυτιμότετοι καὶ λίαν ἀξιόσπουδάστοι θησαυροὶ τῶν συγγραμμάτων εἶναι ἀπαύγασμα κυρίως ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν πατέρων, ἐκ τοῦ ὅτι τὰ θεμέλια τῆς χριστιανικῆς θεολογίας ἐτέθησαν ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐκ τοῦ ὅτι οἱ θησαυροὶ τῆς λατρείας, διαδοθείσης πρὸς πάντας τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανικοὺς λαούς, εἶναι ἐν πλείστοις ἀπαύγασμα τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ πνεύματός του, ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἀνεκτίμητοι θησαυροὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως, τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι ἐπιτεύγματα τοῦ Βυζαντίου, τοῦ ὁποίου, ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ καθ' ὁμολογίαν ξένων, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι φυσικὸς κληρονόμος, τέλος σὺν τοῖς ἀνωτέρω ἢ ἔμφυτος θρησκευτικότης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, μαρτυρουμένη καὶ χρονολογουμένη ἐκ παλαιωτάτων χρόνων, παρέχουν ἀρκούντως πρόσφορον ἔδαφος καὶ γόνιμον πρὸς καλλιέργειαν καὶ καρποφορίαν τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος καί, γενικῶς, τῆς ἐν συνόλῳ χριστιανικῆς ἰδεολογίας.

Αἱ ἐξαιρέτοι προϋποθέσεις αὗται ὄχι μόνον δὲν ὑπάρχουν, ἀλλ' εἶναι παντελῶς ἄγνωστοι εἰς ἄλλας χώρας. Ἐὰν δὲ εἰς τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς προσθέσωμεν καὶ τὴν ψυχολογίαν τοῦ λαοῦ μας, προῖον τοῦ γεγονότος τῆς διασώσεως καὶ ἐπιβιώσεως τῆς φυλῆς ἡμῶν ὡς τοιαύτης χάρις εἰς τὰς θυσίας τοῦ Κλήρου κατὰ τὴν μακροαίωνα δουλείαν, τότε ἔχομεν πλέον ἢ ἰδεωδῶς εὐνοϊκοὺς ὄρους διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐργάτου τοῦ θείου λόγου.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

ΑΙ ΤΕΛΕΤΑΙ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Τὰ ὅσα λαμβάνουν χώραν εἰς τὰς Ἐκκλησίας μας κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα δὲν ἤμποροῦν γὰ ὀνομασθῆναι ἀπλῶς «Ἀκολουθία» — ὀνομασίαν, τὴν ὁποίαν δίδομεν συνήθως εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς λατρείας μας καθ' ὅλον τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔτος. Κατὰ τὰς τρεῖς μεγάλας ἀκολουθίας τοῦ Πάθους, ἦτοι εἰς τὰ «Δώ-

«Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων».

(Ρωμ. 8, 33)

δεκα Εὐαγγέλια», τὸν Ἑσπερινὸν τῆς Μ. Παρασκευῆς τὸ πρωτὸ καὶ εἰς τὸν Ἐπιτάφιον θρήνον, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μας ἐπεκράτησε νὰ διεξάγωνται καὶ τελεταὶ σχέσιν ἄμεσον ἔχουσαι πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἀναγνωσμάτων τῶν ἀκολουθιῶν τούτων, οἷον εἰ ἀναπαριστῶσαι τὰ γεγονότα τοῦ Θεοῦ Δράματος.

Σκοπὸς τῶν τελετῶν αὐτῶν, εἶναι ἢ διὰ παραστατικῶν κάπως μέσων τόνωσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ ἢ ἐνίσχυσις τοῦ συναισθήματος τῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθόντα Κύριον.

Αἱ τόσον σεμναὶ αὗται τελεταὶ μακρὰν τοῦ νὰ εἶναι θεατρικαὶ παραστάσεις, ὡς τοῦτο ἐγένετο συχνότερον μὲν εἰς διάφορα εὐρωπαϊκὰ κέντρα τοῦ Μεσαίωνος, σπανιώτερον δὲ σήμερον εἰς ὄρισμένας κωμοπόλεις τῆς Γερμανίας, Ἰσπανίας καὶ Ἰταλίας, δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶν ἀπλῶς ὡς «ἀνάμνησις ἐπὶ τὸ παραστατικώτερον» τοῦ μεγαλειότερου γεγονότος τῆς Ἰστορίας τοῦ κόσμου.

Πολλάκις αἱ τελεταὶ αὗται ἐγένοντο ἀντικείμενον κριτικῆς καὶ ἐχαρακτηρίσθησαν ἀπὸ μερικοὺς τολμηροὺς ὡς «εἰδωλολατρικαί». Ἐν τούτοις, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν πρὸς τὴν εἰδωλολατρίαν: ἀπλῶς μόνον ἱκανοποιοῦν τὸν πιστὸν, ὅστις δὲν εἶναι ἀσήμαντον ὄν ἀλλὰ ἔχει ἀνάγκην ἱκανοποιήσεως τῶν εὐγενεστέρων του αἰσθητηρίων, πρὸς τόνωσιν καὶ ἐπίρρωσιν τῶν ὑψηλοτέρων ἰδεωδῶν. Ὁρθότατα ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος γράφει κάπου: «Εἰ μὲν ἄσῃμος ἦσθα, ἀσήμαντα ταῦτα πάντα ἔδει σοι καταλιπεῖν, ἐπειδὴ δὲ σώματι συμπλέκεται ἡ ψυχὴ, ἀνάγκη ταῦτα σωματικῶς εἶδει πρᾶξαι σοι». Ἐπομένως, ὁ Ἱ. Χρυσόστομος δέχεται, ὅτι τὸ «σωματικὸν εἶδος» δὲν εἶναι ἀπορριπτέον καὶ δὲν ἀπάδει πρὸς τὸ ὕψος τοῦ περιεχομένου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Δὲν εἶναι, ἐπίσης, ὀρθὸν νὰ ὑποστηρίξῃ τις, ὅτι αἱ τελεταὶ αὗται γίνονται διὰ τοὺς ἀγραμμάτους, μὴ δυναμένους νὰ νοήσουν τὸ βάθος τῶν κειμένων τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ συνεπῶς ἀρχουμένους εἰς τὴν διὰ τῶν τελετῶν τούτων ἀναπαράστασιν τῶν Ἀγίων Παθῶν. Αἱ τελεταὶ ἀποτείγονται πρὸς πάντας. Ἴσως οἱ ἀγράμματοι κατανοοῦν δι' αὐτῶν περισσότερον καὶ διὰ τῆς κατανοήσεως συγκινοῦνται, ἀλλὰ καὶ οἱ μορφωμένοι μεταρσιώνονται καὶ ἐκλεπτύνεται διὰ τῆς μεταρσιώσεως τὸ θρησκευτικὸν των συναισθημα.

*

Ἐφ' ὅσον, λοιπόν, οἱ τελεταὶ αὗται πρέπει νὰ γίνωνται, καὶ

«Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ;
(Ρωμ. 8, 35)

ἐπιτάσσει τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξετασθῇ τὸ πῶς πρέπει νὰ γίνωνται αὐταί, ἵνα ἐπιτύχουν τοῦ σκοποῦ τῶν.

Ἐκεῖνο, ποῦ συνήθως λέγεται «ἢ νὰ γίνον ὅπως πρέπει ἢ καλλίτερα νὰ μὴ γίνον καθόλου» εἶναι ἀπολύτως ὀρθόν. Εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ σχηματίσῃ ὁ ἐκκλησιαζόμενος φιλακόλουθος τὴν γνώμην, ὅτι ὁ ἱερεὺς διεξάγει τὰς τελετὰς ταύτας συμβατικῶς ἢ «τυπικῶς» ἢ ὡς μίαν ἐπιπρόσθετον μικρὰν ἀγγαρεῖαν. Ὁ πιστός, εἶναι ἀνάγκη νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ Ἐφημέριός του διεξάγει τὰς τελετὰς ταύτας μὲ τὸν ἔνθεον ἐκεῖνον ζῆλον, μὲ τὸν ὁποῖον ἀσχεῖ κάθε ἱεροπραξίαν μυστηριακὴν, νὰ πεισθῇ, ὅτι ὁ ἱερεὺς «παθαίνεται», γίνεται ἓνα μὲ τὰ διεξαχόμενα, συμμετέχει ὡς ἐν πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον τοῦ Θ. Δράματος καὶ συγχρόνως νὰ πεισθῇ ὁ πιστός, ὅτι ὁ ἱερεὺς, γινόμενος ἀληθῆς μυσταγωγός, καταβάλλει πάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ἰδίως τὰς καλλιτεχνικὰς—φωνὴν, στάσιν, ἔκφρασιν του— διὰ νὰ φέρουν τὸν καρπὸν τῶν αἰ τελετῶν. Ψυχρότης, συμβατικότης, συντόμεις, πάντα ταῦτα, ἂν εἰσχωρήσουν εἰς τὰς ἱεράς αὐτάς τελετὰς, ἀφαιροῦν ἀπὸ αὐτὰς τὸ ὕψος τῶν καὶ, συνεπῶς, τὰς καταδικάζουν εἰς ἀποτυχίαν.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὰ καθέκαστα :

Τὴν Μ. Πέμπτην τὸ βράδυ, εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Παθῶν, γίνεται ἡ ἔξοδος καὶ ἡ περιφορὰ τοῦ Ἐσταυρωμένου μεταξὺ τοῦ Ε' καὶ ΣΤ' Εὐαγγελίου. Περιττὸν εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ καλὸς ἱερεὺς πρέπει νὰ εὕρῃ παρεσκευασμένον τὸ ἐκκλησίασμα, ἵνα ὑποδεχθῇ τὸν «ἐπὶ ξύλου κρεμάμενον». Ἡ τάξις, ἡ εὐπρέπεια, τὸ ἀνοιγμα διαδρόμου ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὴν περιαγωγὴν εἶναι, νομίζομεν, στοιχειώδεις ἀπαιτήσεις. Φυσικά, πάντα ταῦτα θὰ συντελεσθοῦν τῇ βοήθειᾳ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ τῶν βοηθῶν τοῦ Ἐφημερίου, ἐπιτρόπων, ἐκτάκτων κοσμητόρων, νεωκόρων, προσκόπων κλπ. Δὲν εἶναι νοητὸν νὰ προηγήται ἡ ἔξοδος τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ νὰ ἐπακολουθῇ ἡ προσπάθεια δημιουργίας κάποιας τάξεως καὶ ἡσυχίας διὰ τὴν περιφορὰν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερεὺς, κρατῶν τὸν Σταυρὸν καὶ ἀπαγγέλλων τὸ περιπαθὲς «Σήμερον κρεμάται», πρέπει νὰ ἐπιστρατεύσῃ τὰς καλλιτεχνικὰς του ἱκανότητας, διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸ ἐκκλησίασμα τὴν διὰ τῆς τελετῆς κατάνυξιν.

Ἡ Ἀποκαθήλωσις, κατὰ τὸν Ἐσπερινὸν τῆς Μ. Παρασκευῆς,

«Θλιψίς ἢ στενοχωρία ἢ διωγμός ἢ λιμός ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα ;
(Ρωμ. 8, 35)

είναι συνδεδεμένη, ἢ μᾶλλον συγχρονισμένη, μὲ τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἑσπερινοῦ (Ματθ. ΚΖ', 57-61). Ἐὰν ὑπάρχουν δύο Κληρικοί, ἢ τελετὴ τῆς Ἀποκαθλώσεως γίνεται ὑπὸ τοῦ ἑνός, ἐν ᾧ ὁ ἕτερος ἀναγινώσκει τὸ Εὐαγγέλιον. Καὶ ἡ τελετὴ αὕτη ἐνέχουσά τι τὸ παραστατικόν, δεόν νὰ γίνηται μὲ σεμνοπρέπειαν. Ὁ τελετουργὸς πρέπει νὰ κινῆται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε καὶ τὴν τελετὴν νὰ διεξάγῃ σχεδὸν ἀθορύθως καὶ τὴν ἀκρόασιν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου νὰ μὴ παρεμποδίξῃ. Νὰ συμβουλευσῇ δὲ ἐκ τῶν προτέρων τοὺς περὶ αὐτὸν ἴνα, μιμούμενοι τὸ ἀθόρυβόν του, δημιουργήσουν τὴν ἀτμόσφαιραν μυστικῆς τελετῆς, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν νὰ κυριαρχῇ μόνον ἡ φωνὴ τοῦ ἀναγινώσκοντος — τοῦ ὑποφάλλοντος μᾶλλον — τὸ Εὐαγγέλιον ἱερέως ἢ διακόνου.

Ἐπίσης ἡ ἔξοδος, κατὰ τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου Σε νεκρόν», πρέπει νὰ λάβῃ τὴν μορφήν σεμνοπρεποῦς, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεποῦς κηδείας. Ἡ πομπή, ὁ ρυθμὸς τοῦ βήματος, ἡ ψαλμωδία θὰ εἶναι ἀνάλογα μὲ τὸ νόημα τῆς τελετῆς: «Κηδεύεται ὁ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ τιθεὶς». Ἡ ἰδέα αὕτη πρέπει νὰ κυριαρχῇ εἰς τὸν συναισθηματικὸν κόσμον τῶν ἱερέων-κηδευτῶν. Προσυνεννόησις μὲ τοὺς ἱεροψάλτας, τοὺς βοηθοὺς, τοὺς ἐπιτρόπους καὶ τὸ ἐκκλησίασμα θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ προσλάβῃ ἡ τελετὴ αὕτη τὸν μυσταγωγικὸν χαρακτήρα, ποῦ τῆς ἐμπρέπει.

Δύσκολα κἀπως εἶναι τὰ ζητήματα, ποῦ ἀναφύονται κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν καὶ τὴν ἐν τέλει ταύτης ἔξοδον τοῦ Ἐπιταφίου. Εἶναι, ὡς γνωστόν, ἡ βραδυὰ τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ καί, ἀτυχῶς τῆς ἐκδηλώσεως πολλῶν ἐθίμων, ποῦ πολὺ ὀλίγην, ἢ μᾶλλον οὐδεμίαν, σχέσιν ἔχουν πρὸς τὴν ἱεροπρέπειαν τῆς Ἀκολουθίας. Ἐδῶ ἀπαιτεῖται συστηματικὴ διαφώτισις τοῦ ἐκκλησιάσματος, ἵνα μὴ διὰ τῶν κακῶν ἐθίμων δημιουργηθοῦν ἔκτροπα καὶ ἀτμόσφαιρα, ἡκιστα ἀρμόζουσα εἰς ἐκφορὰν Χριστοῦ. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται ἡ καλὴ συνεννόησις μὲ τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν τῆς περιφερείας. Ὅχι, βέβαια, διὰ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν διὰ τῆς βίας — τοῦτο θὰ ἦτο «ἐσχάτη πλάνη χείρων» τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ἐθίμων — ἀλλὰ διὰ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ὄργανά της διὰ τὴν εὐπρεπεστέραν διεξαγωγὴν τῆς Λιτανείας, πάντοτε δὲ μὲ τὸν καλὸν λόγον καὶ μὲ ὑπομονήν.

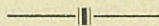
Εἶναι ὀρθόν, ὡσαύτως, οἱ Ἐφημέριοι νὰ ὑπακούουν κατὰ γράμμα εἰς τὰς διαταγὰς τῆς οἰκείας Μητροπόλεως, ὡς πρὸς τὸν χρόνον, τὸ δρομολόγιον κλπ. τῆς Λιτανείας. Καλὸν ἐπίσης

«Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς».
(Ρωμ. 8, 37)

εἶναι νὰ πεισθοῦν οἱ Χριστιανοί, ἵνα παρακολουθήσουν τὴν ἐκφορὰν μέχρι τέλους καὶ δυνηθοῦν νὰ ἀκούσουν, μετὰ τὴν εἰς τὸν Ἰ. Ναὸν ἐπιστροφὴν τῆς πομπῆς, τὴν ἀθάνατον σελίδα τῆς Προφητείας τοῦ Ἰεζεκιήλ, τὴν ἀποστολικὴν περικοπὴν καὶ τὸ ἐπιστραγιστικὸν τῶν Παθῶν Ἰ. Εὐαγγέλιον. Τὰ περὶ εὐπρεπείας καὶ τάξεως ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως.

Ὁ Ἐφημέριος εἶναι, πρὸ παντός, ποιμὴν καὶ διδάσκαλος. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἔχει ἐμπιστευθῆ πλῆθος ψυχῶν, ἵνα γίνῃ δι' αὐτὰς «σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη, ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις». Εἶναι ὅμως καὶ μυσταγωγὸς — μυσταγωγὸς καὶ εἰς τὴν μικροτέραν τοῦ ἱεροπραξίαν—. Καὶ τὰς «μυσταγωγικὰς» ἀρετὰς του καλεῖται νὰ ἐπιδείξῃ πάντοτε μὲν, ἰδιαιτέρως ὅμως κατὰ τὰς ἐκπάγλου μεγαλείου τελετὰς τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα.

Σ. Ν. Α.

ΣΥΝΤΟΜΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ

1ον

Εἰς τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν

(23 Ἀπριλίου 1954)

«Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν Οὐτός».

Θεῖα καὶ ὑπερφυσικὴ ὑπῆρξεν ἡ Γέννησις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Θεῖα ἡ διδασκαλία, τὴν ὅποιαν ἐδίδαξε. Θεῖα καὶ ἁγία ἡ ζωὴ, τὴν ὅποιαν ἔζησεν ἐπὶ τῆς γῆς. Θεῖα καὶ θαυμαστά τὰ θαύματα, τὰ ὅποια παρουσίασε. Θεῖος καὶ ὑπερφυσικὸς ὁ θάνατός Του.

Καὶ ὁ Σταυρὸς ἀκόμη, τὸ ἀποτρόπαιον αὐτὸ ὄργανον τιμωρίας καὶ ἐκτελέσεως τῶν χειροτέρων κακούργων, ὄργανον ὀδύνης καὶ πόνου, σύμβολον παθῶν καὶ ταπεινώσεων, διαλάμπει καὶ διακηρύττει τὸ φῶς τῆς Θεότητος. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς μεγάλης καὶ ἀπεράντου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔξῃ ζωὴν αἰώνιον». Καὶ ὁ Ἰδιος λέγει: «Μερίζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ». Σήμερον εἰς τὸ Μυστήριον τοῦ Γολγοθᾶ φαίνεται τὸ ὕψος τῆς Θείας Ἀγάπης. Σήμερον ἔκαμεν ὁτι χειρότερον ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Θεόν. Σήμερον ἐκδηλοῦται ἡ ἀνθρωπίνην κακία. Σήμερον φαίνεται ἡ ἀχαριστία

«Ὁ βᾶθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ!...»

(Ρωμ. 11, 33)

ἐνὸς ὀλοκλήρου λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία φέρει τὴν σφραγίδα τῆς προστασίας τοῦ Θεοῦ. Σήμερον ἡ προδοσία καὶ ἡ ἀχαριστία. Σήμερον ἀκούεται ἀπὸ τὰ στόματα τῶν εὐεργετηθέντων τὸ «ἘΑρον, ἄρον σταύρωσον Αὐτόν». Σήμερον ὑβρίζεται κατὰ πρόσωπον ὁ Θεός, διότι «οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν Αὐτόν...», ἐξεμυκτήριζον δὲ Αὐτόν καὶ οἱ ἄρχοντες». Σήμερον οἱ ἐμπυτσοὶ καὶ τὰ ραπίσματα. Σήμερον ὁ ἀκάνθινος Στέφανος καὶ ὁ Σταυρός. Ἄφ' ἐνὸς φαίνεται τὸ κορύφωμα τῆς σατανοκινήτου κακίας, ἐνῶ, ἀφ' ἑτέρου, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Σταυροῦ ἀγγέλλεται τὸ κορύφωμα τῆς θείας Ἀγάπης: «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδας τί ποιοῦσι». Καὶ ἐὰν ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰς μαρτυρίας τῶν Προφητῶν, καὶ ἂν ἀκόμη ἀγνοήσωμεν τὴν θείαν διδασκαλίαν τοῦ Ναζωραίου, καὶ ἐὰν δὲν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς Του, καὶ ἐὰν ἀπορρίψωμεν τὰ θαύματα, πάλιν, βλέποντες τὸν Ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν καὶ τὰ γενόμενα κατὰ τὴν Σταύρωσιν, θὰ ὁμολογήσωμεν, ὡς ὁ Ἐκατόνταρχος: «ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν Οὗτος». Μέσα εἰς τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Γολγοθᾶ ἀκτινοβολεῖ τὸ φῶς τῆς Θεότητος. Ὁ Ἀηστής, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸν Χριστόν, τὸν βλέπει εἰς μίαν οἰκτρὰν κατάστασιν, ἡ ὁποία θὰ ἐκλόνιζε καὶ τὸν πιστότερον φίλον. Καὶ ὅμως ἀναγνωρίζει καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι ἔχει ἀπέναντί του Θεόν. Τὴν Θεότητα τοῦ Ἐσταυρωμένου διακηρττεῖ ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ. Ἀποθνήσκει ἐπὶ σταυροῦ ὁ Ἄναμάρτητος, «καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ ἐσχίσθη... καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν καὶ τὰ μνημεῖα ἠνεώχθησαν...», «ὁ ἥλιος ἐσκοιζέτο καὶ γῆς τὰ θεμέλια συνεταράττετο». Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ σκληροὶ σταυρωταί, «βλέποντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, τίπτοντες τὰ στήθη ἑαυτῶν ὑπέστρεφον», ὁ δὲ Ἐκατόνταρχος — ὁ ἐπὶ κεφαλῆς ἀξίωματικὸς τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος — ὁμολογεῖ: «Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν Οὗτος».

Ὁ Σταυρὸς ἐπεσφράγισε, κατὰ θαυμαστὸν καὶ μοναδικὸν τρόπον μίαν ἀγίαν ζωὴν καὶ ἀπέδειξε τρανώτατα τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αἱ μετέπειτα γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ διαβλέπουν «Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν»: Σῆμα βασιλικὸν καὶ ὑπερκόσμιον Θρόνον διὰ τὸν καθήμενον καὶ «ἐρχόμενον μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς». Εἶναι Θεὸς ὁ Ἐσταυρωμένος Ἰησοῦς. Εἶναι ὁ Σωτὴρ καὶ Λυτρωτὴς τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ὁ αἰώνιος Βασιλεὺς, τῆς Βασιλείας τοῦ Ὁποίου «οὐκ ἔσται τέλος». Εἶναι Ἐκεῖνος, τὸν Ὁποῖον βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, αὐτοκράτορες καὶ ἑκατομῦρια λαοῦ προσκύνησαν. Εἶναι Ἐκεῖνος, εἰς τὸν Ὁποῖον ἑκατομῦρια ἀνθρώπων προσφεραν τὴν ζωὴν των. Εἰς Ἐκεῖνον καὶ ἡμεῖς ἄς δώσωμεν τὴν ἀφοσίωσίν μας. Ἄς ἀφιερῶσωμεν τὴν ψυχὴν μας. Διότι Ἐκεῖνος ἔθυσιάσθη δι' αὐτὴν. Διότι Ἐκεῖνος εἶναι Θεὸς μας καὶ εἰς Ἐκεῖνον ἀνήκει ἡ ὁμολογία: «Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν Οὗτος».

«... Ὡς ἀνεξεργάνητα τὰ κρίματα Αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ Αὐτοῦ!»
(Ρώμ. 11, 33)

2ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ
(2 Μαΐου 1954)

«Μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός»

Τὸ χαρμόσυτον μῆνυμα εἶχε μεταδοθεῖ με ἀνέκφραστην χαρὰν εἰς τοὺς κύκλους τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ φόβος των ἔπειτα ἀπὸ τὴν Σταύρωσιν, καὶ ἡ θλίψις, ποῦ ἐπέβη τὰς ψυχὰς των ἤρχισαν νὰ ἐξαφανίζωνται ἀπὸ τὰ ἐλπιδοφόρα μηνύματα τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, φέρει πρώτη τὴν εἰδήσιν, ὅτι «ἦγέρθη ὁ Κύριος». Ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀργότερα τρέχουν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ πιστοποιοῦν καὶ αὐτοὶ μετὰ μάτια των τὴν Ἀνάστασιν. Ὁ Λουκάς καὶ ὁ Κλεόπας, βλέπουν τὸν Ἀναστάντα Χριστὸν εἰς τοὺς Ἐμμαούς.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν τὸ ἀπόγευμα, ἐνῶ ἀκόμη οἱ μαθηταὶ εὐρίσκονται κλεισμένοι εἰς τὸ δωμάτιον τῶν Ἱεροσολύμων, τοὺς ἐπισκέπτεται ὁ Κύριος, διὰ νὰ διώξῃ κάθε ἀμβολίαν, διὰ νὰ τοὺς στηρίξῃ τὴν πίστιν, διὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως. Ἐρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν των, «κεκλεισμένων τῶν θυρῶν», καὶ τοὺς ἀπευθύνει τὸν γλυκὸν χαιρετισμόν: «Εἰρήνη ὑμῖν». Δείχνει τὰ πληγωμένα χέρια Του καὶ τὴν πλευράν. «Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον». Λαμβάνουν θάρρος οἱ μαθηταί, πιστεύουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν, καὶ με θάρρος διακηρύττουν: «Ἐωράκαμεν τὸν Κύριον»! Μόνον ἕνας δὲν εὐρέθη εἰς τὴν συνάντησιν αὐτὴν. Εἶναι ὁ Θωμᾶς. Ἐρχεται ἀργότερα μετὰ τὴν λύπην ζωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπον, καθ' ἣν στιγμὴν ὄλων τῶν ἄλλων τὰ πρόσωπα τὰ φωτίζει ἡ χαρὰ. Τὸν βεβαιώνουν οἱ ἄλλοι, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος, ἀλλὰ δυσπιστεῖ εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶσων μαρτύρων, εἰλικρινῶν φίλων του, ποῦ δὲν εἶχαν καμμίαν διάθεσιν νὰ εἰρωνευθοῦν καὶ νὰ παίξουν μετὰ τὴν λύπην του.

Ἐπάρχουν, δυστυχῶς, καὶ εἰς κάθε ἐποχὴν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀπορρίπτουν κάθε τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἔτυχε νὰ ἴδουν αὐτοὶ μετὰ μάτια των. Ἐχουν τὴν ἀπαίτησιν νὰ παραδέχωνται καὶ νὰ πιστεύουν μόνον ὅ,τι εἶδαν μετὰ μάτια των ἢ ἤκουσαν μετὰ αὐτιά των, ἢ ἔπιασαν μετὰ χέρια των. Λησμονοῦν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καταλήγουν εἰς παράλογα καὶ ἀνόητα συμπεράσματα. Θὰ πρέπη ν' ἀρνηθοῦν ὅ,τι λέγει καὶ ἡ Γεωγραφία, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι δὲν ἐμέτρησαν οὔτε τὸ μήκος τῶν ποταμῶν, οὔτε τὸ ὕψος τῶν ὄρεων. Καὶ ὁ κάθε φοιτητῆς τῆς Ἰατρικῆς θὰ ἔπρεπε νὰ δοκιμάξῃ ὁ ἴδιος τὰ δηλητήρια, διὰ νὰ πεισθῇ, ὅτι εἶναι θανατηφόρα. Καὶ ὁ δικαστὴς δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ δικάσῃ, ἀφοῦ δὲν εἶδε μετὰ μάτια του τὸ ἔγκλημα!..

Πόσον πρὸ ἀνόητες εἶναι αἱ ἀπαιτήσεις ἐκεῖνων, ποῦ ζητοῦν νὰ ἴδουν τὸν Θεὸν μετὰ μάτια των διὰ νὰ πιστεύσουν. Ἄν ἠμπορούσαμεν νὰ τὰ βλέπωμεν καὶ νὰ τὰ ἀκούωμεν ὅλα, τότε δὲν θὰ εἶχε ἀξίαν ἡ πίστις μας. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος λέγει: «Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες». Καὶ ὅμως ὁ Κύριος δὲν θέλει νὰ

«Τίς γὰρ ἔγνω νοῦ Κυρίου ἢ τίς σύμβουλος Αὐτοῦ ἐγένετο ;».

(Ρωμ. 11, 34)

ἀφῆση τὸν Θωμᾶν εἰς τὴν ἀμφιβολίαν. Ἐπειτα ἀπὸ οὐκ ἰσχυρῶς ἡμέρας, παρουσιάζεται πάλιν πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἀπευθύνεται τὴν ὥρην πρὸς τὸν Θωμᾶν, καὶ τοῦ λέγει: «Ἐλα καὶ βάλε τὸ χεῖρ σου στὴς πληγὰς τῶν καρφίων καὶ τῆς λόγχης», καὶ «μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός». Καὶ πιστεύει τὴν ὥρην ὁ Θωμᾶς καὶ διακηρύττει τὴν πίστιν του: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου».

«Μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός», λέγει σήμερον ὁ Θεός καὶ εἰς τὸν καθένα μας. Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶδαν καὶ ἤκουσαν οἱ Ἀπόστολοι, μᾶς τὰ παρέδωκαν μὲ τὴν μεγαλυτέραν εἰλικρίνειαν καὶ τὰ ἐπεβεβαίωσαν μὲ τὸ αἱμᾶ των. Εἶναι οἱ πλέον ἀξιοπίστοι μάρτυρες τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως. Εἶδαμεν τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου νὰ φωτίζει τὰ σκότη τῆς εἰδωλολατρείας. Εἶδαμεν ἑκατομύρια πιστῶν ὁπαδῶν τοῦ Χριστοῦ νὰ δίδουν τὸ αἱμᾶ των εἰς τὸν βωμὸν τῆς πίστεως. Ἀλλὰ βλέπομεν καὶ τὰ καθημερινὰ θαύματα τῆς προστασίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Βλέπομεν θαύματα ψυχικῆς ἀναγεννήσεως καὶ μεταβολῆς ἁμαρτωλῶν εἰς ἁγίους, μὲ τὴν δύναμιν Ἐκείνου. Βλέπομεν τὰ ἑκατομύρια τῶν Χριστιανῶν νὰ προσφέρουν τὴν λατρείαν των εἰς τὸν Ἀναστάντα Χριστόν. Ὅλα κηρύττουν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεός μας. Αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, ἅς δώσῃ καὶ ἡ ἰδική μας ψυχὴ.

3ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων (9 Μαΐου 1954)

«Τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ».

Τρομοκρατημένοι οἱ Μαθηταὶ μετὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου, εὐρίσκονται κλεισμένοι εἰς τὸ ἀπόμεινον δωμάτιον τῶν Ἱεροσολύμων. Θὰ ἤθελαν νὰ εὐρίσκωνται κοντὰ εἰς τὸν ἀγαπημένον των Διδάσκαλον κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς Του. Θὰ ἤθελαν νὰ ἔλθουν νὰ ἐνταφιάσουν τὸ σῶμά Του. Ἀλλὰ μὴ τέτοια ἐνέργεια θὰ ἐσήμαινε, ἀσφαλῶς, τὴν καταδίκην, τὸν θάνατόν των καὶ δὲν τολμοῦν. Καὶ ὁμως, μέσα εἰς τὴν γενικὴν τρομοκρατίαν, κάποιος ἄλλος τολμᾷ. Εἶναι ὁ Ἰωσήφ. Δὲν εἶναι τυχαῖον πρόσωπον. Εἶναι βουλευτής. Ἄλλ' εἶναι συγχρόνως καὶ ἀφωσιωμένος φίλος τοῦ Χριστοῦ. Σκέπτεται τὴν ὥρην τὸ ἄταφον σῶμα τοῦ Διδασκάλου εἰς τὸν Σταυρόν, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν του μὴ φωνὴ τοῦ ὑπενθυμίζει τὰς ὑποχρεώσεις του. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντος. Πρέπει νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ταφὴν τοῦ Κυρίου. Γνωρίζει, βέβαια, ὅτι θὰ ἐγίνετο ὁ στόχος τῶν Ἰουδαίων. Ἡ κοινωνικὴ του θέσις, τὸ ἀξίωμα του, δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν ν' ἀσχολῆται μὲ τέτοια καθήκοντα. Κανεὶς δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα ἑνὸς καταδίκου. Ἐνίκησεν ὁμως ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντος. Καὶ «τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ». Καὶ ἦτο, πράγματι, τόλμημα ἢ ἀπαίτησις.

«Ὅτι τὸ μωρόν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν...»

(Α' Κορ. 1, 25)

Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν Γολγοθᾶν μετὰ τὴν συνοδείαν τοῦ Νικοδήμου. Φέρει ἀρώματα εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ Διδασκάλου. Μὲ κόπον καὶ μετ' ἀπόλυτον σεβασμὸν, καλύπτουν τὸ νεκρὸν καὶ ἄγιον Σῶμα τοῦ Κυρίου μετὰ τὰ πολυτελέστατα συνδόνια καὶ τὸ μεταφέρουν εἰς τὸν τάφον. Εἰς τὸν τάφον τὸν ἰδικὸν του, τὸν ὁποῖον εἶχε ἐτοιμάσει διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ Ἰωσήφ. Ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του πρὸς τὸν ἀγαπημένον του Διδάσκαλον. Τὴν ἴδιαν στιγμήν, ἄλλαι, ἡρώιδες τοῦ καθήκοντος παρακολουθοῦν ἀπὸ μακρὰ τὴν νεκρικὴν πομπήν. Εἶναι αἱ μυροφόροι γυναῖκες. Ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντος καὶ εἰς αὐτάς, ὑπερνικᾶ τὴν φυσικὴν τῶν ἀδυναμίαν. Ἀποφασίζουσιν νὰ ἔλθουν καὶ νὰ προσφέρουν ἀρώματα εἰς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου. Δὲν φοβοῦνται τοὺς Ἰουδαίους. Δὲν φοβοῦνται τὰ ὄπλα τῶν στρατιωτῶν τῆς κουστωδίας. Ἐχουν ὅλον τὸ θάρρος καὶ τὴν τόλμην, τὴν ὁποῖαν δίδει ἡ ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος. Ἐν μόνον σκέπτονται καὶ συζητοῦν μεταξύ των: πῶς θὰ ἀποκυλίσουν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. Ἦτο δύσκολον βέβαια νὰ μετακινήσουν τὴν πλάκα τοῦ τάφου. Ἄλλ' ἐπλησίασαν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ βλέπουν ὅτι δὲν θὰ ἐφαντάζοντο ποτέ. Βλέπουν ἀνοικτὸν τὸ μνημεῖον, καὶ τὸν Ἄγγελον νὰ τοὺς δίδῃ τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως: «Οὐκ ἔστιν ὄδιε ἄλλ' ἐγήγερται». Γίνονται οἱ πρῶτοι μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως, καὶ μεταδίδουν τὸ χαροῦμενον ἀγγελμα εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

Τιμᾶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς ἥρωας αὐτοὺς τοῦ καθήκοντος. Παρουσιάζει εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Νικηδδήμου καὶ τῶν Μυροφόρων. Εἰς τὴν ζωὴν του πολλάκις ὁ ἄνθρωπος θὰ χρειασθῇ τὴν τόλμην αὐτήν, διὰ νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς δυσκολίας, πού παρουσιάζει ἡ ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος. Θὰ χρειασθῇ πολλάκις νὰ τρέξῃ μετ' συμπόνοιαν ν' ἀνακουφίσῃ τὸν πόνον τοῦ ἀρρώστου, τὴν δυστυχίαν τοῦ πτωχοῦ· θὰ χρειασθῇ νὰ διαθέσῃ χρήματα, τὴν ἀνάπαυσίν του, καὶ τὴν ζωὴν του ἀκόμη, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ καθήκον. Ἴσως νὰ φαίνεται δύσκολος εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος. Ἴσως νὰ παρουσιάζεται ὡς ἕνας ὄγκος δυσβάστακτος. Ἴσως νὰ φέρῃ τὸν δισταγμὸν, ὅπως εἰς τὰς Μυροφόρους ἡ μετακίνησις τοῦ λίθου τοῦ μνήματος. Ἄλλ' ἡ σταθερὰ θελήσις καὶ ἡ δύναμις τῆς πίστεως, πού ἐμπνέει τοὺς μεγάλους ἡρωϊσμοὺς καὶ τὰς μεγαλυτέρας πράξεις αὐτοθυσίας, θ' ἀποδείξῃ πόσον εὐκόλος εἶναι ἡ ὑπερπήδησις τῶν ἐμποδίων. Θὰ ἴδουμε τότε μετ' εὐχαρίστησιν, ὅτι «ἀποκεκύλισται ὁ λίθος», πού ἔφραζε τὸν δρόμον τοῦ καθήκοντος.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν Μυροφόρων, ἰδιαίτερος μᾶς ἐνθαρρύνει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα πολλάκις παραμελοῦμεν, ὑπολογίζοντες μικρά, ἀνυπολόγιστα, ἐμπόδια. Εἴτε τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν, ἢ τὸν δισταγμὸν μας, μήπως φανοῦμε θρησκώληπτοι. Ἄν ἀποφασίσωμεν ὅμως νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ καθήκον μας, θὰ δοῦμε μετ' χαρὰν, ὅτι θὰ ἐκλείψουν τὰ ἐμπόδια. Καὶ θὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν

«... Καὶ τὸ ἀσθενές τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν».

(Α' Κορ. 1, 25)

θηρησκευτικῶν μας καθηκόντων. Εἶθε ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ νὰ μᾶς ἐνισχύῃ πάντοτε εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἱερὰν τοῦ Καθηκόντος!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Ἱεροκήρυξ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας
παρὰ τῆ Ἱ. Μητροπόλει Μυτιλήνης

—||—

ΣΚΕΛΕΤΟΙ ΚΗΡΥΓΜΑΤΩΝ

1ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Παραλύτου

(16 Μαΐου 1954)

«Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ». (Ἰω. 5, 15)

Πόσον διδακτικὸν τὸ παράδειγμα τοῦ ἰαθέντος παραλυτικοῦ δι' ὄλους τοὺς λαβόντας πείραν τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίας καὶ ἀνακτήσαντας τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς! Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ὁμολογηθῆ ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ κηρύσσεται ὁ Σωτὴρ πρὸς πάντας ἐκεῖνους, ὅσοι εὐρίσκονται εἰς οἰανδήποτε σχέσιν πρὸς τὸν πιστόν. Ἰδῶμεν τοὺς λόγους καὶ τὰς δυσχερείας τῆς τοιαύτης ὁμολογίας καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀποτελεσματικωτέρας ἐκπληρώσεως τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης.

α'

Ὁ πιστὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ γνωρίζεται διὰ τῆς ἀγάπης, καθὼς αὐτὸς οὗτος ὁ Κύριος σαφέστατα διεκήρυξεν. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἐπιβάλλει τὴν δημοσίευσιν τῶν εὐεργεσιῶν Αὐτοῦ πρὸς δόξαν τοῦ ἁγίου ὀνόματός Του. Ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐπιβάλλει τὴν ὑπόδειξιν τῆς πηγῆς, ἐξ ἧς καὶ αὐτοὶ δύνανται ν' ἀρυσθῶσι τὴν σωτηρίαν.

Στοιχειώδης, ἔπειτα, ἀρετὴ καὶ προϋπόθεσις τοῦ πιστοῦ εἶναι ἡ ταπεινώσις, ἡ ὁποία ἐπιβάλλει νὰ κηρύσῃ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις «κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν» αὐτὸν καὶ νὰ μὴ οἰκαιοποιηθῆ τὴν δόξαν τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ.

Περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῆς ὁμολογίας ρηταὶ εἶναι αἱ ἀξιώσεις τοῦ Χριστοῦ: «Πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός». — «Ὁ ἠκούσατε εἰς τὸ οὖς κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων» — «Ὅς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» κ.ἄ.

«Ἄλας τῆς γῆς» καὶ «φῶς τοῦ κόσμου», ὠνόμασεν ὁ Κύριος τοὺς πιστούς, καὶ «πῶλον ἐπάνω ὄρους κειμένην», καὶ «λύχνον ἐπὶ τὴν λυχνίαν» θέλει τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ, ποιούντας καὶ διδάσκοντας «ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἴδωσι — λέγει — τὰ καλὰ ὡμῶν ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὡμῶν τὸν ἐν τοῖς Οὐρα-

«... Ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ ἠγνεῖς...»
(Α' Κορ. 1, 26)

τοῖς». Καὶ «πονηρὸν δοῦλον καὶ ὀκνηρὸν» ἀπεκάλεσε καὶ «εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον» ἀπέστειλε τὸν κρύψαντα «τὸ τάλαντον». Νῦν ἀπαρνηθῆ, τέλος, ἠπειλήσῃ καὶ Αὐτὸς ἐκεῖνον, ὅστις ἠθέλησεν ἐπαισχυθῆ νὰ ὁμολογήσῃ Αὐτὸν «ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων»

β'

Δυσχέρεται ὅμως οὔτε μικραὶ οὔτε ὀλίγαι παρεμβάλλονται πάντοτε διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ὑψίστου τούτου καθήκοντος τῆς ὁμολογίας.

Ἄλλος νομίζει, ὅτι ἀρκεῖ ἡ ἐσωτερικὴ ἀναγνώρισις καὶ κατ' ἴδιαν δοξολογία τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ ἡ ἀτομικὴ προσπάθεια διὰ τὴν ἐμμονὴν ἐν τῇ σωτηρίᾳ.

Ἄλλος προφασίζεται, ὅτι διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ πέσῃ εἰς ὑπερηφάνειαν, ἐὰν ὁμολογήσῃ «τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ», ὧν ἐγένετο αὐτόπτης καὶ αὐτήκοος μάρτυς καὶ ὧν ἔλαβε πείραν ἀτομικῆν.

Ἄλλος φοβεῖται, μήπως ἐκληφθῆ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὡς «ὑποκριτής», καὶ εὕρισκει λόγους διὰ νὰ δικαιώσῃ τὴν περὶ τὴν ὁμολογίαν ἀμέλειάν του.

Δι' ἄλλους ὑπάρχουν φανταστικοὶ τινες κίνδυνοι ἀπωλείας τῆς καλῆς τῶν φήμης, τῆς ἐπαγγελματικῆς τῶν ὑπολήψεως, τοῦ πολυτιμοῦ τῆς ἐργασίας τῶν χρόνου, τῆς κοινωνικῆς τῶν σοβαρότητος...

Ἐνίοτε ὑπάρχουσι καὶ κίνδυνοι πραγματικοί, καὶ ἐμπαίζονται οὐχὶ σπανίως οἱ πιστοί, καὶ διώκονται ὑπὸ τῶν ἀπιστούντων, κατὰ τὴν θεῖαν τοῦ Σωτῆρος βεβαίωσιν: «Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν—εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν πολλῶ ἄλλοι τούτους οἰκιακοὺς αὐτοῦ».

Ἄλλοι, τέλος, ἀπὸ τῶν πρώτων ἀποτυχιῶν ἀποθαρρυνόμενοι, ἀφίνουσι τὴν ἀρξαμένην ὁμολογίαν καὶ ἄλλοι, ἀπηλπισμένοι τελεῖως ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου, οὐδὲ τολμῶσι κἄν νὰ ἐλπίσωσιν εἰς τὴν ἀφύπνισίν του!

Εἰς τὸ βάθος δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο εἰ μὴ συγκεκαλυμμένος τις ἐγωϊσμός, ὅστις, «προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις» προβάλλων, πλανᾷ τὸν πιστὸν καὶ κενὸν βαθμηδὸν ἀποδεικνύει αὐτὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος, δι' ὧν ὀφείλει νὰ κοσμηθῆται ὁ Χριστιανός...

γ'

Ἐπὶ τῶν ὑπάρχουσιν ἐξ ἄλλου ἀνθρώποι πολλοί, διὰ τῶν λόγων κηρύσσοντες καὶ «μέγα κράζοντες» ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅμως ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν πᾶν ἄλλο ἢ τοῦ Χριστοῦ ἀποδεικνυόμενοι. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ζημίαν τῷ ἔργῳ τοῦ Εὐαγγελίου προκαλοῦντες κατάκρισιν δι' ἑαυτοὺς περισσοτέραν ἐτοιμάζουσιν, οὐδὲν δὲ διαφέρουσι τῶν Φαρισαίων, δι' οὓς ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι «περιάγουσι γῆν καὶ θάλασσαν τοῦ ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον», ὃν ἐν τέλει καθιστῶσιν «εὐδὸν γεέννης διπλότερον» αὐτῶν.

Ὁ Κύριος ἔδωκε σαφῆ τὸν τύπον τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας:

«... Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τὸς σοφοὺς καταίσχυνη...»
(Α' Κορ. 1, 27)

«Οὕτω λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς»· «ὅς ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν».

Ὁμολογία παρακολουθούμενη ὑπὸ τῶν ἔργων—«δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δεῖξω σοὶ τὴν πίστιν μου ἐκ τῶν ἔργων μου»—καὶ θάρρος εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν δυσχερειῶν, με ἀπόλυτον πεποιθησιν πρὸς Ἐκεῖνον, παρ' Ὁδ «αἱ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἡμῶν πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσὶ», ἐν συγχῆ καὶ ἀδιακόπῳ πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Πίστεως καὶ Σωτήρα ἐπικοινωνία: Ἰδοὺ ὅτι ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σπουδαιότητος καθήκοντος, ὅπερ ἔχουσι σήμερον οἱ πιστοί, οἱ λαβόντες πείραν τῆς διὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίας.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἱστορία δισχισιοῦ συνεχοῦς καὶ ἀδιακόπου ὁμολογίας, καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι θρίαμβος τῆς ἀείποτε διωχθείσης ὁμολογίας. «Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε», εἶπεν ὁ Κύριος, «ὅταν κακῶς εἴπωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι καὶ διώξωσιν ἕνεκεν ἐμοῦ».

Εὐκαιρία ὁμολογίας παρουσιάζονται καθ' ἐκάστην. Καὶ ἀφορμαὶ σκανδαλισμοῦ εἰς βάρος τῆς πίστεως παρέχονται ἐπίσης καθ' ἐκάστην. Ὁ κόσμος ἀναμένει ἀπὸ τοῦς πιστοῦς αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν καὶ, ὅταν δὲν τὴν βλέπῃ, διαισθάνεται τὴν ἔλλειψιν τοῦ θάρρους καὶ τῆς βαθύτητος ἐν τῇ πίστει καὶ δικαίως περιφρονεῖ τοὺς τεθρομβημένους πιστοῦς... Μετ' αὐτῶν ὁμοῦ περιφρονεῖται καὶ ὁ Σωτὴρ. Οἱ χειρότεροι ἔχθροὶ τοῦ Χριστοῦ εἶναι οἱ «φίλοι» Του ἐκεῖνοι, ὅσοι διὰ τῆς χλιαρᾶς τῶν συμπεριφορᾶς γίνονται αἴτιοι περιφρονήσεως τοῦ ἔργου τῆς Σωτηρίας. Οὗτοι εἶναι οἱ βληθημοῦντες πράγματι «κατὰ τοῦ Πνεύματος». Ἀνάγκη μεγίστης προσοχῆς!

2ον

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῆς Σαμαρείτιδος

(23 Μαΐου 1954)

«Κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ...» (Ἰω. 4, 6)

Δὲν ἦτο ἀπλῆ καὶ τυχαία ἡ συνάντησις τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος. Εἰς τὴν σύμπτωσιν αὐτὴν πρέπει ν' ἀναζητηθῇ ὁ δάκτυλος τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Ἀναντιρρήτως ὁ Μέγας Ἀλιεὺς τῶν ψυχῶν μας ἐδημιούργησεν αὐτὴν τὴν σωτήριον περίστασιν, ὥστε ἀσθενῆς καὶ ἰατρός, αἰχμάλωτος καὶ ἀπελευθερωτῆς, ναυαγὸς καὶ ναυαγοσώστης, νὰ συναντηθοῦν ἐπὶ τὸ αὐτό.

Καὶ ἡ σωτήριος αὐτὴ περίστασις ἐξῆλθε νικητρία, με εὐλογημένον θῦμα τὴν Σαμαρείτιδα.

Ἡ ἱστορία ὁμῶς τῶν περιστάσεων αὐτῶν τῶν σωτηρίων, ἡ

«... Καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταιοχόνῃ τὰ ἰσχυρά...»
(Α' Κορ. 1, 27)

τόσον θαυμαστή, ἢ διαρκῶς πλουτίζουσα τὰς θεογράφους σελίδας της, συνεχίζεται καὶ θὰ συνεχίζεται μέχρις ὅτου ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἰδωμεν τί χρησιμοποιεῖ ὁ Θεὸς διὰ τὰς σωτηρίους περιστάσεις καὶ ποῖον τὸ καθήκον ἡμῶν.

α'.

1. Χρησιμοποιεῖ τὴν ἀπειρον ἀγάπην Του. «Πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α'. Τιμ. 2, 4).

Ἡ ἀγάπη τῆς μητρὸς πρὸς τὸ τέκνον, τοῦ φίλου πρὸς τὸν φίλον, τῆς συζύγου πρὸς τὸν σύζυγον εἶναι πολὺ πεινχρά καὶ οὔτε κἀν δύναται νὰ συγκριθῆ πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἐξεφράσθη κατὰ τρόπον ἀρκούντως παραστατικόν. «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔξη ζωὴν αἰώνιον» (Ἰω 3, 16). Ἡ ἀγάπη αὕτη δημιουργεῖ ἕνα σωτήρον διωγμὸν, ὁ ὁποῖος γίνεται πρὸς τὴν ἀποπλανηθεῖσαν ψυχὴν, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν ὠραίαν παραβολὴν τοῦ ἀπολεσθέντος προβάτου.

Ἡ ἀγάπη αὕτη ἐπιστρατεύει καὶ πλήθος συνεργατῶν ὥστε ὁ Παῦλος νὰ λέγῃ: «Καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφῆτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων...» (Ἐφεσ. 4, 11.12). Δὲν μαρτυρεῖ φλόγα ἀγάπης ἢ μαρτυρία τοῦ Κυρίου «ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι»; (Ἰω. 5, 17).

2. Χρησιμοποιεῖ τὴν σοφίαν Του. Πῶς συλλαμβάνει τοὺς ἰχθῦς ὁ ἄλιεύς; Ποικιλοτρόπως: μὲ ἀγκιστρον, μὲ δίκτυα, μὲ κάμακα κλπ. Πῶς παιδαγωγεῖ ὁ συνετὸς πατὴρ τὸ τέκνον του; Ποικιλοτρόπως: καὶ διὰ θωπειῶν καὶ διὰ δῶρων καὶ δι' ἐπαίνων, ἀλλὰ καὶ διὰ παρατηρήσεων καὶ δι' ἐλέγχων καὶ δι' ὀδυνῶν κυρώσεων.

Καὶ ἡ πολυποικίλος σοφία τοῦ Θεοῦ χρησιμοποιεῖ μυρίους τρόπους, τὸ κήρυγμα, τὴν Ἁγ. Γραφὴν, τὸ χριστιανικὸν ἔντυπον, τὸν πόνον, τὴν εὐεργεσίαν, τὸν ἀπ' εὐθείας φωτισμὸν, τὴν θρησκευτικὴν τελετὴν, τὸ ἔκτακτον γεγονός, τὴν ἀγάπην τοῦ φίλου κλπ. (Ναθαναήλ κλπ., Κορνῆλιος, Παῦλος, Αὐγουστίνος) ἀκόμη καὶ αὐτὰς τὰς πτώσεις μας. Δὲν συνθηκολογεῖ βεβαίως ὁ Θεὸς τῆς ἀγιότητος μὲ τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ τὴν ψυχολογικὴν τρικυμίαν τοῦ ἁμαρτήσαντος, διὰ νὰ ὑπεγείρῃ τὸ παρρησιαστικὸν τῆς εἰρηνικῆς ζωῆς, ἥτις ἐπιφυλάσσεται «παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν». (Ρωμ. 2, 10).

Οἱ τεχνίται, ὅταν μάλιστα ἡ τέχνη των εἶναι λεπτή, ἔχουν σωρὸν ἐργαλείων. Καὶ ὁ μέγας τεχνίτης ὁ ἀπεργαζόμενος τὴν ἀνορθωτικὴν τέχνην τῶν ψυχῶν, ἔχει ἀναρίθμητον πλῆθος σωστικῶν ἐργαλείων, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖ ὡς σάλπιγγας προσκλητηρίους.

Τί θὰ ἀκούσωμεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια

«... Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξέλεξετο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ...» (Α' Κορ. 1, 28)

τῶν σεσωσμένων, τοὺς ὁποίους ἠχμαλώτισε —σωτήριος αἰχμαλωσία— ἡ ἀγάπη καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ; Θὰ μείνωμεν ἀσυγκίνητοι ἔμπρὸς εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀγάπην, τὴν κινητοποιήσιν Θεοῦ, ἀνθρώπων, ἀγγέλων, ἐμψύχων, ἀψύχων; Μὴ γένοιτο! Τί θὰ κάμωμεν;

β'.

1. Πρέπει νὰ ἀρπάξωμεν τὴν σωτήριον αὐτὴν περίστασιν. Εἶναι τὸ σωσίβιον καὶ ἡμεῖς οἱ ναυαγοί. Εἶναι ἡ κλεῖς διὰ νὰ ἀνοιξώμεν τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν, ὅπου εἴμεθα ἐγκλειστοί. Εἶναι τὸ μικροβιοκτόνον φάρμακον, τὸ ὁποῖον θὰ θανατώσῃ τὰ παράσιτα τῆς ἁμαρτίας, τὰ ὁποῖα μᾶς ἔχουν ἀπομυζήσει καὶ τὴν τελευταίαν σταγόνα τοῦ αἵματος. «Ἴδου νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας» (Β' Κορ. 6, 2).

2. Πρέπει νὰ τὴν ἐνθυμούμεθα ἰσοβίως. Εἶναι ἱστορικὴ ἡ ἡμέρα τοῦ Βαπτίσματος διὰ τὸν Χριστιανὸν διότι κατ' αὐτὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἀυλόγυρον. Ἄλλ' ἐπίσης ἱστορικὴ πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης ἐδημιούργησε τὴν σωτήριον καὶ θαυμαστὴν ἐκείνην περίστασιν, μετὰ τὴν ὁποῖαν ἔθεσε σταθμὸν εἰς τὴν προτέραν ζωὴν καὶ ἤνοιξεν τὴν θύραν νέας ζωῆς, τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς. Μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Παύλου θὰ ἐνεθυμῆται τὸ θαυμαστὸν γεγονός, ποῦ ἀντιμετώπισεν ἐν τῇ πορείᾳ του πρὸς Δαμασκόν! Πόσον ἀλησμόνητος θὰ ἦτο καὶ διὰ τὸν Αὐγουστίνον ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιστροφῆς... καθ' ἣν κατὰ θαυμαστὸν τρόπον παρεκινήθη νὰ ἀναγνώσῃ τὴν Βίβλον!

3. Πρέπει νὰ γινώμεθα συνεργοὶ Θεοῦ.

Ἐκεῖνο τέλος, τὸ ὁποῖον θὰ δείξῃ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀπεράντου ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὰς ψυχὰς μας, εἶναι νὰ θέσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀγρυπνοῦντος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ψυχῶν Θεοῦ. Ἀξίζει νὰ εἴπωμεν: «ὅπως Σὺ, Κύριε, ἐχρησιμοποίησες δι' ἐμὲ τὸν κήρυκα, τὸν πνευματικόν, τὸν χριστιανὸν φίλον, τὸν χριστιανὸν συγγραφέα διὰ νὰ ἐπιστρέψω, χρησιμοποίησε καὶ ἐμὲ ὅπου θέλεις, ὅπου θέλεις, καὶ ὅταν θέλῃς». Δὲν μᾶς καλεῖ εἰς τὴν ἐπιστράτευσιν αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τοὺς λόγους Του; «Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεόσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερῖσμον ἤδη» (Ἰω. 4, 35).

Σημειωθῆτω, ὅτι ἐφ' ὅσον προθυμοποιούμεθα διὰ μίαν ταύτην ὕψηλὴν διακονίαν,—καὶ ἡ φυγὴ δὲν εἶναι ἄνευ συνεπειῶν,—, πρέπει ἕκαστος νὰ εἶναι «σκευὸς εἰς τιμὴν ἡγιασμένον καὶ εὐχρηστον τῷ Δεσπότη, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοίμασμένον» (Β' Τιμ. 2, 21).

Ἀγαπητοί! Μεγάλῃ τιμῇ δι' ἡμᾶς, διότι καὶ οὐρανὸς καὶ γῆ ἐκινήτοποιήθησαν διὰ νὰ ἀνεύρωμεν καὶ ἀκολουθήσωμεν τὴν εὐλογητὴν αὐτὴν πορείαν.

Ἀκόμη μεγαλύτερα ἢ τιμῇ, τὴν ὁποῖαν μᾶς προσφέρει ὁ Θεός, δεχόμενος ἡμᾶς, ἵνα ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων μας βοη-

«... Ὅπως μὴ καυχῆσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ».

(Α' Κορ. 1, 29)

θήσωμεν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς βασιλείας Του ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως καὶ ἡ μετανοήσασα Σαμαρείτις. Πρόσχωμεν. Ἡ Στρατιὰ τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ περιλαμβάνη ὅ,τι εὐγενές, ὅ,τι εὐώδες, ὅ,τι ἐκλεκτόν, ἵνα ἡ «ὄσμη τῆς γνώσεως» φθάνη εἰς περίσσοτέρας ψυχάς.

ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ
Πρωτοπρεσβύτερος—Κατηχητής

ΑΠΟ ΤΟ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΝ ΣΥΝΑΞΑΡΙ

ΠΑΠΑ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ὁ ἐφημέριος, μὲ τὸν ὁποῖον πρόκειται σήμερον νὰ ἐνασχοληθοῦν οἱ ἀναγνώσται τοῦ ἀνά χειρας περιοδικοῦ, εἶναι τέκνον τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα τῆς ἐπαρχίας Λωρίδος. Ἰδιαιτέραν πατρίδα εἶχεν ὁ ἱερεὺς τὸ παρὰ τὸν Μόρνον ποταμὸν χωρίον *Κάτω Παλαιοξάριον*. Ὡς *Παπα-Ἰωάννης Παπαποστόλου* ὑπογράφει εἰς τὴν διασωθεῖσαν αἴτησίν του. Ἐπομένως πρέπει νὰ δεχθῶμεν, χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἦτο ἱερόπαις, καὶ ὅτι ὁ πατήρ του ὠνομάζετο *Ἀπόστολος*. Ὁ πατήρ αὐτοῦ, Παπαπόστολος ἦτο ἐφημέριος εἰς τὸ Παλαιοξάριον ἢ ἀλλαχοῦ; Τοῦτο εἶναι ἄγνωστον. Πιθανῶς νὰ συνέβαινε τὸ πρῶτον, ὡς τὸ μᾶλλον φυσικόν. Πότε ἐγεννήθη ὁ *Παπαποστόλου*—ὅπως τὸν ἐπονομάζει τὸ μοναδικὸν πιστοποιητικὸν μερικῶν ὀπλαρχηγῶν καὶ τοῦ δημάρχου Ποτιδανίας—δὲν ἀναφέρεται οὐδαμοῦ. Τὸ ἐξάγομεν ὅμως ἀπὸ τὴν ἐν λόγῳ πιστοποίησιν. Ὅτε ἐξεδόθη (ἔτ. 1846) αὕτη ὑπὸ τῶν προϋσταμένων του ὀπλαρχηγῶν ὁ Παπα-Γιάννης ἦτο 65 ἐτῶν. Ἐπομένως ὁ ἱερεὺς ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1781, καὶ ἔτρεχε τὸ 40όν, κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως.

Τὴν σημερινὴν ἐποχὴν οἱ ἄγοντες τὸ 40ὸν ἔτος τῆς γεννήσεώς των, δὲν προσκαλοῦνται συνήθως ἐν καιρῷ ἐπιστρατεύσεως, ἀλλὰ καὶ ἐὰν κληθῶσιν ὑπὸ τὰ ὄπλα δὲν στέλλονται εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ὡς εἰσελθόντες εἰς τὴν τάξιν τῆς διαθεσίμου ἔθνοφυλακῆς. Ὁ Παπαγιάννης ὅμως «ἀπὸ τοῦ 1821 ἔτους μέχρι τέλους τοῦ 1829»—ὡς γράφει τὸ πιστοποιητικόν—ἦτοι ἀπὸ τοῦ 40οῦ μέχρι τοῦ 50οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του, διαρκῶς ἠγωνίζετο μὲ «τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας». Καὶ τὰ ἔτη ταῦτα, διὰ τὸν ἱερέα καὶ τοὺς πιστοποιοῦντας ὀπλαρχηγοὺς ἐθεωροῦντο ὡς συνεχῆ «ἔτη νεότητος». Τὰ χρόνια λοιπὸν αὐτά, ὡς καὶ «ἅπασαν

«Ἐξ αὐτοῦ δὲ ἡμεῖς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ...»

(Α' Κορ. 1, 30)

τὴν ὑπέρογκον κινητὴν καὶ χρηματικὴν του περιουσίαν», τὰ ἔδα-
πάνησε καὶ τὰ ἐθυσίασεν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος.

Ὁ ὄπλαρχηγὸς Δῆμος Σκαλτσᾶς εἶχε τὸν ἱερέα ὑπὸ τὰς δια-
ταγὰς του, καὶ ὁ καπετὰν Ἀνδρουῖτσος Σιαφάκας καθωδήγηε
τὸν Παπαγιάννην μὲ τοὺς συγχωροῖους του στρατιώτας. Ὡσαύ-
τως ὁ Τριαντάφυλλος Ἀποκορίτης, συνδημότης τοῦ ἐφημερίου,
εἶχε πολλάκις ἐπαιnéσει τὸν ἀγωνιστὴν κληρικόν. Προσέτι καὶ ὁ
Βασίλ. Μαστραπᾶς, μὲ τὸν Κ. Καλύβαν, εἶχον θαυμάσει τὴν ἐν
ταῖς μάχαις γενναιότητα, τὴν τόλμην καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ
Παπαγιάννη.

Ἄλλ' ἄς παραχωρήσωμεν τὴν συνέχειαν εἰς τοὺς ὄπλαρχη-
γοὺς τοῦ ἀγωνιστοῦ ἐφημερίου, ἀφοῦ αὐτοὶ τὸν ἐγνώρισαν κα-
λῶς καὶ τὸν εἶχον συμπολεμιστὴν ἐπὶ πολλοὺς τοῦ πολέμου
ἐνιαυτούς.

Ἴδου τὸ μοναδικὸν πιστοποιητικὸν τὸ ὁποῖον διὰ τὴν οἰ-
κογένειαν Παλαποστόλου εἶναι πολύτιμον ἔγγραφον, διότι μιᾶς
περίπου δεκαετίας περιέχει περιληπτικῶς τὴν ἱστορίαν.

Γράφουν λοιπὸν καὶ ὑπογράφουν, μερικοὶ ἐκ τῶν τότε ἐπι-
ζώντων ὄπλαρχηγῶν, τὰ ἑξῆς :

Πιστοποιούμεν

οἱ ὑποφαινόμενοι ὅτι, ὁ κύριος **Παπα-Γιάννης, Παπα-Ποστο-
λόπουλος** κάτοικος τοῦ χωρίου **Κάτω Παλαιοξάριον** τοῦ δή-
μου Ποτιδανίας τῆς ἐπαρχίας Δωριδος, ἐτῶν 65, ἀμ' ἤκησεν ἢ
ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἱερὰ σάλπιγξ, λαβὼν τὰ ὄπλα εἰς
εἰς τὰς χεῖρας, ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα ἀπ' ἀρχῆς
μέχρι τέλους τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τέ-
λους τοῦ 1829, ὅτε ἡ ἡσυχία ἀποκατέστη, ὅστις διατελῶν ἐπὶ
κεφαλῆς **εἴκοσι** περίπου συγχωροῖων του στρατιωτῶν μισθοδο-
τουμένων καὶ διατηρουμένων δι' ἐξόδων αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τὰς
διαταγὰς καὶ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἀειμνήστων ὄπλαρχηγῶν Δήμου
Σκαλτσᾶ (1), Ἀνδρουῖτσου Σιαφάκα (2), Τρ. Ἀποκορίτου (3),

1. Ὁ **Δῆμος Σκαλτσᾶς**, ἢ Σκαλτσοδημος, κατήγετο ἐξ Ἀρσιτίνης
καί, ὡς ὄπλαρχηγὸς τῆς Δωριδος, συνειργάζετο πάντοτε μετὰ τῶν Κο-
τογιανναίων.

2. Ὁ **Σιαφάκας Αντρίτζος**, ἦτο καὶ οὗτος τῆς Δωριδος ὄπλαρχη-
γὸς κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου.

3. Ὁ **Τριαντάφυλλος Ἀποκορίτης** (ἔτ. 1780—1864) κατήγετο ἀπὸ
τὸ **Ἄνω Παλαιοξάριον**. Ἐλαβε μέρος εἰς τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ

Βασίλ. Μαστραπᾶ, καὶ Κωνστ. Καλύβα, παρευρέθη εἰς τὰς ἀκολούθους κατὰ τῶν ἐχθρῶν συγκροτηθεῖσας μάχας, ἤτοι εἰς τὴν Ἄμπλιανην (1), εἰς Ἀετόν (2), εἰς Ἀγάθανην, Πεντεορίαν (3), τὴν πρώτην καὶ δευτέραν πολιορκίαν τῆς Ναυπάκτου, εἰς Ράχωβιν, εἰς Βαρνάκοβαν, εἰς Δίστομον, καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς, τὰς ὁποίας παραλείπομεν νὰ σημειώσωμεν.

Καθ' ὅλον δὲ τὸ ἀνωτέρω διάστημα τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος, ὄχι μόνον ὡς στρατιωτικὸς καὶ ὡς ΙΕΡΕΥΣ ὑπηρετήσεν ὁ διαληφθεὶς **Παπα-Ἰωάννης Παπα-ποστόλου**, ἀλλὰ καὶ τὴν νεότητά του ἐδαπάνησε καὶ ἄπασαν τὴν ὑπέρογκον κινητὴν καὶ χρηματικὴν του περιουσίαν ἐθυσίασεν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχων πολυάριθμον οἰκογένειαν, κατέστη ἄπορος καὶ ἀνίκανος σχεδὸν τοῦ ἱεροουργεῖν.

Γνωρίζοντες ὅθεν τὰς στρατιωτικὰς του ταύτας ἐκδουλεύσεις καὶ θυσίας καὶ αὐτὸν μὴ ἀνταμειφθέντα εἰσέτι, τὸν ἐφοδιάζομεν κατ' αἰτήσιν του μὲ τὸ παρὸν ἐνδεικτικόν, ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων κ.τ.λ. ἔξεταστικὴν ἐπιτροπὴν».

Ὡστε κατὰ τὸ σωθὲν πιστοποιητικὸν ὁ Παπα-Ἰωάννης ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην (κατὰ τὸν Μαΐον τοῦ 1826 ἔτους) τῆς

Μεσολογγίου, καὶ πληγωθεὶς ἔμεινε χωλός. Βραδύτερον ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν δευτέραν πολιορκίαν, ὅτε καὶ διεκρίθη. Τούτου ἕνεκα προήχθη ἀπὸ τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου εἰς τὸν τοῦ στρατηγοῦ.

1. Ἡ μάχη τῆς Ἄμπλιανης συνήφθη τῇ 14ῃ Ἰουλίου τοῦ 1824 ἔτους, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἦτο ὁ Κίττος Τζαβέλας. Συμμετεῖχον, ἐκ τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ ἐγγράφῳ Καπεταναίων, καὶ ὁ Γιωργάκης Δράκος, ὁ Γιώτης Δαγγλῆς, ὁ Κορίνθιος Παν. Νοταρᾶς, ἐκ μέρους τοῦ Λόντου, καὶ ἄλλοι. Οἱ χριστιανοὶ ἐπολέμησαν ἐναντίον τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἰσοῦφ πασᾶ Πεγκόφτισιαλη καὶ τοῦ Ἀβᾶς πασᾶ.

2. Συνήφθη εἰς τὴν παρὰ τὴν Ὑπάτην τοποθεσίαν Ἀετός, κατὰ Μαΐον τοῦ 1821 μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἰ. Γκούρα, Σκαλτισοδήμου, Σιαφάκα καὶ τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη.

3. Ἐγένοντο δύο μάχαι εἰς τὰ Πεντεόρια, κείμενα δύο ὥρας μακρὰν τοῦ Γαλαξειδίου. Ἡ μία κατὰ τὸ ἔτος 1821, καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὸ 1825 ἐναντίον τοῦ Κεχαιγιᾶ Μπέη, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Νάκου Πανουργιᾶ καὶ Ἰωάννου Γκούρα.

Ὁμερεφέντη (4), ἔξωθεν τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου, εἰς

4. Τὸ χωρίον Ὁμέρ Ἐφένδη, τῆς κοινότητος Μανάγουλα, μετωνομάσθη, πρὸ τινῶν ἐτῶν, εἰς **Καστράκι**.

«Ἰνδ, καθὼς γινέσθαι, ὁ κυχώμενος ἐν Κυρίῳ κυχώσθη».

(Α' Κορ. 1, 31)

Βαρνάκοβας, ἣς εἶδε τὸ Καθολικὸν ἀνατινασσόμενον εἰς τὸν ἀέρα ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἦταν τῶν Τούρκων.

Μαζὺ μὲ τὸν Δραῖκον καὶ τὸν Καραϊσκάκη, κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1827, ἐπολέμησεν εἰς τὸ Δίστομον καὶ κατεδίωξε τὰ στρατεύματα τοῦ Ὁμέρ πασᾶ καὶ τοῦ Καρουφίλμπεη.

Ἐπίσης εἰς τὴν Ἀράχωβαν τοῦ Παρνασσοῦ, κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1826, πολεμῶν κατὰ τοῦ Μουσταφάμπεη, ἐπευφήμισε μὲ τὸν ἐφημέριον - ἀγωνιστὴν ἀπὸ τὴν Ἀγόργιανη - Φωκίδος, Παπα-Νικόλα τὸν Παπαθεοδώρου, τὸν «ἥρωα τῆς Ἀραχώβης», τὸν Καραϊσκάκη, καὶ παρέστη εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων στηθεῖσαν πυραμίδα, τῆς νίκης τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων.

Ἄλλὰ μήπως δὲν ἦτο παρὼν εἰς τὴν πρώτην (1821-22) πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, μὲ τὸν Μαυροκορδατον καὶ τὸν Μᾶκρον Μπότσαρη, καὶ δὲν ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Ὁμέρ Βρουώνη;

Καὶ τοῦ Κιουταχῆ (ἔτ. 1825-26) καὶ τοῦ Ἰμπραήμ τὰ στρατεύματα ὁμοῦ μὲ τὸν Μῆτσον Κοντογιάννην καὶ Νότη Μπότσαρη, δὲν ἀντίκρουσε καὶ δὲν ἐπολέμησε γενναίως εἰς τὴν δευτέραν πολιορκίαν τοῦ ἱστορικοῦ Μεσολογγίου ὁ Παπαποστολόπουλος;

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν ἀποκλεισμόν, ἐκ ξηραῆς καὶ θαλάσσης, τῆς Ναυπάκτου, κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1828, ὑπὸ τὰς στρατιωτικὰς διαταγὰς τοῦ Αὐγουστίνου Καποδιστρίου, δὲν διεκρίθη διὰ τὴν εὐφύιαν του καὶ τὴν τόλμην του, τὸ ἥρωϊκὸν τέκνον τῆς Δωρίδος;

Ἄλλ' ἄς κλείσωμεν τὸ παρὸν δημοσίευμα μὲ τὴν σωθεῖσαν αἴτησιν τοῦ ἱερέως Παπα-Γιάννη.

Αἴτησις

περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ Παπα-
Γιάννη Παπαποστόλου.

Ἐν Παλαιοξαρίῳ τὴν 14ην Νοεμβρίου 1846

Πρὸς

τὴν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων κ.τ.λ.
ἑξεταστικὴν ἐπιτροπὴν.

Διὰ τοῦ Β. κυρίου Ἐπάρχου Δωρίδος.

Ἀπὸ τὸ ἐσώκλειστον πιστοποιητικὸν πληροφορεῖται ἡ Σὴ ἐπιτροπὴ, περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων - θυσιῶν τοῦ ὑποφαινομένου, καὶ παρακαλεῖται νὰ εὐαρεστηθῇ καὶ ἀποφασίσῃ

«Ὅτι ἐξ Αὐτοῦ καὶ δι' Αὐτοῦ καὶ εἰς Αὐτὸν τὰ πάντα».

(Ρωμ. 11, 36).

εις ἐμὲ τὸν δυστυχῆ Ἀγωνιστὴν, ὅτι δίκαιον καὶ νόμιμον.
Ὁ εὐπειθέστατος κάτοικος τοῦ χωρίου Κάτω Παλαιοξάριον
τοῦ δήμου Ποτιδανίας τῆς Δωριδος.

Παπα - Ἰωάννης Παπα - ποστόλου

Εἶναι, ὡς βλέπουν οἱ ἀναγνώσται, λίαν σύντομος ὁ Παπα-
Ἰωάννης. Τίποτε δὲν ἀναφέρει διὰ τὰς θυσίας του αὐτός. Ἀρ-
κεῖται εἰς τὸ πιστοποιητικὸν τῶν ὀπλαρχηγῶν. Μὲ τὴν σιγὴν
του, μᾶς φανερώνει τὴν ἐσωτερικὴν ἀνωτερότητά του ὁ ταπει-
νὸς λευίτης τοῦ 1821.

Δὲν ἀποδέχεται τὸ ἐπώνυμον, τὸ ὁποῖον ἀναγράφει τὸ πι-
στοποιητικὸν του, τὸ τῆς Δημαρχίας μητρῶον. Αὐτὸς ἔχει τὸ
οἰκογενειακόν, τὸ ἐκκλησιαστικόν, τὸ πατρικόν του ἐπώνυμον.
Ὑπογράφει ὡς ἱερεὺς **Παπα-Ἰωάννης**, ἀλλὰ καὶ ὡς ἱερέως υἱός.

Μνημονεύεται ἄρα γε ὑπὸ τῶν ἐφημερίων τῶν Παλαιοξα-
ριῶν ὁ συναγωνιστής, ἐν Μεσολογίῳ, τοῦ φιλέλληρος Μάγερ
καὶ τοῦ Νεομάρτυρος Ρωγῶν Ἰωσήφ, καὶ εἶναι γνωστός, εἰς τὰς
ἐκεῖ πλησίον κοινότητας, ὁ συμμαχητὴς τοῦ ὀλοκαυτωθέντος γέ-
ροντος Καψάλη, ἐφημέριος Δωριδος **Παπα-Ποστόλου** ;

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πρωθιερέως

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ TAKE

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ.Σ. τῆς 31 Μαρτίου 1954 *ἐχορηγήθησαν*
αἱ ἑξῆς συντάξεις : 1) Λόγω γήρατος εἰς τοὺς : α) Γεωργάκην Ἰωάννην
τοῦ Γεωργίου τέως ἐφημέριον ἐνορίας Μεγάλου Ἐλευθεροχωρίου Ἱερᾶς
Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος ἐκ δραχ. 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Νοεμ-
βρίου 1953. β) Παπαχρήστου Δημητρίου τοῦ Ἠλία τέως ἐφημέριον ἐνο-
ρίας Μαγούλας Ἱ. Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος ἐκ δραχ. 410.000 μηνιαίως
ἀπὸ τῆς 1ης Νοεμβρίου 1953. γ) Τσιαπάλην Κωνσταντῖνον τοῦ Δημη-
τρίου τέως ἐφημέριον Σκαμιᾶς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος ἐκ δραχ.
419.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1954. δ) Ἰωαννίδην Ἀνδρέαν
τοῦ Ἰωάννου τέως ἱεροψάλτην Θεσσαλονίκης Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσα-
λονίκης ἐκ δραχ. 463.000 μηνιαίως ἀπὸ τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1953.

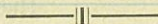
2) Λόγω ἀναπηρίας : εἰς τὸν Φωτεινᾶτον Πέτρον τοῦ Εὐαγγέλου
τέως ἐφημέριον ἐνορίας Μαρκοπούλου Ἱ. Μητροπόλεως Κεφαλληνίας ἐκ
δραχ. 410.000 μηνιαίως ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1953.

3) Λόγω προώρου θανάτου εἰς τὰς α) Πρεσβυτέραν Παναγιώταν
χήραν ἀποβιώσαντος ἱερέως Λάζου Κωνσταντίνου τοῦ Πέτρου τέως
ἐφημέριον ἐνορίας Ἁγίου Βασιλείου Πειραιῶς, καὶ τὰς ἀγάμους θυγα-
τέρας τῆς Χρυσοαφούλαν καὶ Μαρίαν ἐκ δραχ. 371.000 μηνιαίως ἀπὸ
τῆς 11 Φεβρουαρίου 1954. β) Πρεσβυτέραν Ἀρετὴν χήραν ἀποβιώσαν-
τος ἱερέως Χριστοπούλου Παρασκευᾶ τοῦ Χρήστου τέως ἐφημέριον ἐνο-
ρίας Κάτω Κοπανίτισης Ἱ. Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ἐκ
δραχ. 390.000 μηνιαίως ἀπὸ τῆς 13ης Ἰανουαρίου 1954· καὶ γ) εἰς τὴν
πρεσβυτέραν Μαυρομάταν χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 20ην Ἰουλίου

1946 ἱερέως Ἀθανασίου Κωνσταντίνου Μουστάκα (Α.Μ.Η. 2803) τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Μελισσοῦργου Ἱ. Μητροπόλεως Ἱερουσουλῶν—Ἀγίου Ὁρους ἐκ δραχ. 370.000 μηνιαίως ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου 1954.

Μετεβιβάσθησαν δὲ αἱ συντάξεις : α) Τῆς ἀποβιωσάσης πρεσβυτέρας Παρασκευῆς Κωνσταντίνου Ἀναστασοπούλου εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα αὐτῆς Βισιλικὴν ἐκ δραχ. 836 μηνιαίως (βασικὴ) ἀπὸ τῆς 1ης Μαρτίου 1954. β) Τοῦ ἀποβιώσαντος ἱεροψάλτου Καρακίτσου Χρηστοῦ τοῦ Δημητρίου εἰς τὴν σύζυγόν του Φλωρεντίαν καὶ τὰς ἀγάμους θυγατέρας του 1) Εὐαγγελίαν, 2) Ζωὴν, 3) Μαρίαν καὶ 4) Γεωργίαν ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1954 καὶ ἐκ δραχ. 1450 μηνιαίως (βασικὴ). γ) Τῆς ἀποβιωσάσης πρεσβυτέρας Μαρίας Δημητρίου Ἀλημανταριώτου εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα της Μαγδαληνὴν ἀπὸ 25ης Δεκεμβρίου 1953 καὶ ἐκ δραχ. 582 μηνιαίως (βασικὴ). δ) Τοῦ ἀποβιώσαντος ἱερέως Κανελλοπούλου Θεμιστοκλέους τοῦ Γεωργίου εἰς τὴν πρεσβυτέρα του Διαμάντιον ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1954 καὶ ἐκ δραχ. 1248 μηνιαίως (βασικὴ). ε) Τῆς ἀποβιωσάσης πρεσβυτέρας Παρασκευῆς Ἀλεξάνδρου Ἀσθενίδου εἰς τὰς ἀγάμους θυγατέρας της Μαρίαν καὶ Καλλιόπην ἀπὸ τῆς 7ης Μαρτίου 1954 καὶ ἐκ δραχ. 1174 μηνιαίως (βασικὴ).

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἐχορηγήθη ἐφ' ἅπασα βοήθημα ἐκ τοῦ Ταμείου ἀρωγῆς εἰς τοὺς α) Γεωργάκην Ἰωάννην δραχ. 2.810.000, β) Παπαχρήστου Δημήτριον δραχ. 2.810.000, γ) Τσιτάπαλην Κωνσταντίνον δραχ. 2.830.000, δ) Ἰωαννίδην Ἀνδρέαν δραχ. 2.820.000, ε) Φωτεινῶταν Πετρον δραχ. 2.810.000, στ) Λιζου Παναγιώταν δραχ. 2.140.000, ζ) Χριστοδούλου Ἀρετὴν δραχ. 2.830.000.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδες. Σ. Μιχαλόπουλον, Φρέγγερα - Ἀργολίδος : Ὑπόθεσις σὰς ἐντάξεως εἰς ἡσφαλισμένους καὶ ἄλλαι παρόμοιαι ἐκομοῦσιν εἰς Συμβούλιον TAKE καὶ θὰ ληφθῆ γενικὴ ἀπόφασις.—**Πανοσιολ. Παντελ. Πετρίδην, Χαλάνδριον - Ἀττικῆς :** Ἐπιστολὴ σὰς 8-3-954 ἐλήφθη. Συγκαταρρομεν δι' ἀναληφθεῖσαν προσπάθειαν ὁργανώσεως σειρᾶς κηρυγμάτων ἐσπερινῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ σὰς, καὶ γνωρίζομεν, ὅτι εὐχαριστικῶς ἀνεθέσαμεν εἰς τὸν συνεργάτην μας ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ κ. Δάμπρον Ζαχαροῦν νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μεθ' ὑμῶν πρὸς συντονισμόν τῶν προσπαθειῶν σὰς.—**Αἶδες. Μιχαὴλ Ἀγαθόν, Ἄνω Βαθῦ Σάμου :** Ἐπιστολὴ σὰς ἐλήφθη καὶ σὰς ἀπεστάλησαν τρία ἀντίτυπα Ἀκολουθίας Μεγάλης Ἑβδομάδος μετὰ σχετικοῦ τιμολογίου.—**Αἶδες. Ἀντώνιον Ἀλεξίου, Σαρακίνην - Κάλαι πύκας :** Ἐπιταγὴ 30.000 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ ζητούμενοι τόμοι «Ἐφημερίων» σὰς ἐστάλησαν κατωῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σὰς 5.000 δραχμῶν.—**Αἶδες. Κων(τίνον) Γρηγοριάδην, Νέον Καβακλὴ Κομοτηνῆς :** Ἐπιταγὴ 15.000 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη ζητούμενος τόμος τοῦ «Ἐφημερίων».—**Αἶδες. Δημητρ. Μόσχον, Νέα Γιαννιτσῶ Λαμίας :** Ἐπιστολὴ μετὰ 25.000 δραχμ. ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη τὸ 13135|8-4-54 γραμμάτιον ἐξοφλήσεως λογαριασμοῦ σὰς. Εὐχαριστοῦμεν.—**Αἶδες. Κων(τίνον) Κονδύλην, Κατοριάν :** Ἐπιστολὴ σὰς καὶ φωτογραφία ἐλήφθη θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸ περιοδικὸν μας «Τὰ Χαρ. Παιδιά».—**Αἶδες. Ἄρ. Καραγιάννην, Μαντουδίον Εὐβοίας :** Ἐπιστολὴ σὰς καὶ ἐπιταγὴ 20.000 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη τὸ ὑπ' ἀριθ. 13136 γραμμάτιον ἐξοφλήσεως λογαριασμοῦ σὰς. Εὐχαριστοῦμεν.—**Αἶδες. Ἀνδρέαν Κουτσανιωνακην, Βῶρα - Πυργιωτίσης Ἡρακλείου :** Ἐπιστολὴ σὰς ἐλήφθη καὶ ζητούμενον βιβλίον σὰς ἀπεστάλη.

— **Αίδεο. Θεόκλητον Κυπαρίσσην, Βιοταγή Ἀμαρίου - Κρήτης:** Ἐπιστολή σας καὶ 25.000 δραχμ. ἐλήφθησαν. Ἀποστέλλετε ἐτέρας 5.000 δραχμάς, ἵνα σὰς ἀποστέλωμεν ζητούμενον βιβλίον, διότι μόνον παρόδετον ὑπάρχει, τιμώμενον πρὸς 30.000 δραχμάς. Ἐπίσης ἐλήφθη ἑπιστολή 6-4 954. Ὁρολόγιον καὶ τρία ἀντίτυπα Μεγάλης Ἑβδομάδος, ὄντα τῆς ἐκδόσεώς μας σὰς ἐστάλησαν ἐπὶ πιστώσει. Διὰ τὴν Παρακλητικὴν καὶ τὸ Πεντηκοστάριον δεόν νὰ ἐμβάσῃτε τὸ ἀντίτιμον 180.000 καὶ 160.000 δραχμῶν ἵνα σὰς τὰ προμηθεύσωμεν παρὰ τοῦ ἐκδότου. Διὰ τὰς Πρακτικὰς ὀμίλλας Καλλινίκου σὰς ἐγράψαμεν νὰ μᾶς στείλῃτε ἐτέρας 5.000 δραχμ. διότι μόνον παρόδετον ὑπάρχει καὶ τιμᾶται 30.060 δραχμάς καὶ οὐχὶ 25.000, ἃς κρατῶμεν εἰς χρεῖάς μας. — **Ἱεροδιάκονον Ἱερῶς Μονῆς Παναγίας Ξενίας Κυπριανόν, Ἀλυρῶν:** Δελτάριόν σας ἐλήφθη Δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν παρὰ τῶν ἐκδοτῶν ζητουμένης ἀκολουθίας Ἀγ. Φιλοθέης ἀντὶ 20.000 δρχ. Ἀγίου Πολυκάρπου ἀντὶ 10.000 δρχ. καὶ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἀντὶ 10.000 δραχμῶν ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αίδεο. Δημητρ. Παπακώσταν, Μηλιανὰ - Ἀοτῆς:** Δελτάριόν σας ἐλήφθη. Ζητούμενον φυλλάδιον δὲν διαθέτομεν. Διὰ τὴν «Φωνὴν Κυρίου» δὲν ἐγγράφομεν συνδρομητὰς ἄτομα δύνασθε ὅμως νὰ ἐγγράψῃτε τὸν ἱερὸν Ναόν σας δι' ὠρισμένον ἀριθμὸν δελτίων ἑβδομαδιαίως καὶ νὰ τὰ λαμβάνετε τακτικῶς. Ὁ ἱερός Ναὸς ἐπιβαρύνεται μὲ 40 δραχμάς ἑκαστον ἀντίτυπον. — **Αίδεο. Ἀνδρέαν Παπαβασιλείου, Πλάτανον Ἡλείας:** Ἐπιστολή σας ἐλήφθη. σὰς ἀπεστάλησαν δύο ἀντίτυπα χαριτόδετα Ἀκολουθίας Μεγάλης Ἑβδομάδος. Πεντηκοστάρια δὲν ἔχομεν ἐκδόσει, δυνάμεθα νὰ σὰς προμηθεύσωμεν παρ' ἄλλου ἐκδότου ἀντὶ 160.000 δραχμῶν. — **Πανοσιολ. Δημητρ. Παναγιωτόπουλον, Διευθυντὴν ΒΙΟ Ἰης Μ.ραρχίας Σ.Τ.Γ., 919:** Ἐπιστολή σας καὶ ἐπιταγή 50.000 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλήσις. Τιμὰι ζητούμενον βιβλίον εἶναι: Παρακλητικὴ 180.000, Πεντηκοστάριον καὶ Τριῶδιον ἀνὰ 160.000, Τυπικὸν 60.000, Ἐξομολογητάριον καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς ἀνὰ 30.000, Φαλιήριον καὶ Ἱερός Συνέκδημος ἀνὰ 35.000, Ἐδαγγέλιον μικρὸν καὶ Ἀκολουθία Κυριακῶν ἀνὰ 15.000, Ἀκολουθία Ἀναγνώστου καὶ Νεκρῶνιμος Ἀκολουθία ἀνὰ 3.000. — **Αίδεο. Κων)τῖνον Παπαγεωργίου, Πάπυρον Ἰωαννίνων Ἀρίστης:** Ἐπιστολή σας ἐλήφθη. ζητούμενον τιμολόγιον σὰς ἐστάλη. Διόρθωσις διευθύνσεως ἐγένετο. — **Αίδεο. Στέργιον Παπαστάϊκον, Παλαιχωρίον Ἀρναίας Χαλκιδικῆς:** Ἐπιστολή σας ἐλήφθη καὶ ζητούμενον βιβλίον σὰς ἀπεστάλη. — **Αίδεο. Ἰωάν. Παπαδημητρίου, Μπεσερὲ Ἀμαλιάδος:** Ἐπιστολή σας ἐλήφθη καὶ σὰς ἀπεστάλη τὸ Φαλιήριον ἐπὶ πιστώσει. Διὰ τὸ Πεντηκοστάριον καὶ Ἀπόστολον δεόν νὰ ἐμβάσῃτε ἀντίτιμον 220.000 δραχμῶν ἵνα σὰς τὰ προμηθεύσωμεν παρὰ τοῦ ἐκδότου. — **Πανοσιολ. Κύριλλον Σαλουκάκην, Κάλυμνον:** Ἐπιστολή σας ἐλήφθη μετὰ 12.000 δραχμῶν καὶ ζητούμενον βιβλίον σὰς ἐστάλη. σὰς ἐνχαριστοῦμεν δι' ἐνδιαφέρον σας ὑπὲρ τοῦ περιοδικοῦ μας «Τὸ Χαρ. Σπίτι». Θὰ λάβῃτε σχετικὴν ἐπιστολήν. — **Αίδεο. Γεώργιον Σουπιόν, Μοτῶρ - Λήμνον:** Ἐπιστολή σας μετ' ἀποδείξεως καὶ ἐπιταγὴ ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλη τὸ ὑπ' ἀριθμ. 13.047 γραμματίον ἐξοφλήσεως. Ἐνχαριστοῦμεν. — **Αίδεο. Γ. Σέργαν, Γενικὸν ἀρχιερ. ἐπιτροπον, Νεάπολιν Κρήτης:** Ἐπιστολή σας ἐλήφθη καὶ ζητουμένη Ἀκολουθία Μεγάλης Ἑβδομάδος σὰς ἐστάλη. — **Αίδεο. Πέτρον Σέκερην, Ἐδ-σαν:** Ἐπιστολή σας τῆς 30 1-54 ἐλήφθη καὶ σὰς ἀπεστάλησαν 500 ἀντιχίλιαστικά. Ἐγγραφὴ εἰς «Ἐκκλησίαν» ἐγένετο βάσει καταστάσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μετ' ἐπιθυμίας τὸν ἱ. Ναόν σας. Ἄν δὲν συμφωνήτε γράφατέ μας ποῦ θέλετε νὰ ἀποστείλλεται. Διὰ τὴν «Φωνὴν Κυρίου» πρὸς τὸ παρὸν ἀδυνατοῦμεν, μὴ ὑπαρχόντων πλονασμάτων. Ἐπανέλθετε ἀργότερον. — **Αίδεο. Κων)τῖνον**

Τοιγκούνην, Ἐλίκαν Σπάρτης: Ἐπιστολή σας καὶ 10.000 δραχ. ἐλήφθησαν ζητούμενον βιβλίον καὶ «Φωνὴ Κυρίου» σὰς ἀπεστάλησαν.— **Πανος Ἀμβροσίον Τσατσάνην**, Ἀιολάντην: Ἐπιστολή σας 18 τρέχοντος μετ' ἐπιταγῆς 500.000 δραχμῶν ἐλήφθησαν καὶ ζητούμενα βιβλία σὰς ἀπεστάλησαν.— **Αἶδσο. Ἰωάννην Χαμάκον**, Νεοτριβὴ-Ψαχνῶν: Ἐπιστολή σας ἐλήφθη μετ' ἐπιταγῆς καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλησις λογαριασμοῦ. Διὰ τὴν «Φωνὴν Κυρίου» θὰ λάβητε ἐπιστολήν.— **Αἶδσο. Δημ. Ἀποστόλου**, Μέλισσαν Λαοίσης: Ζητηθέντα ἀντίτυπα περιοδικῶν «Τὸ Χαρ. Σπίτι» καὶ «Τὰ Χαρ. Παιδιά» ἐταχυδρομήθησαν. Γνωρίσατε ὀνόματα συνδρομητῶν περιοδικοῦ «Τὸ Χαρ. Σπίτι» πρὸς ἅπ' εὐθείας ἀποστολῆν τῶν τευχῶν.— **Αἶδσο. Μάκρον Ἀλβέρτην**, Μουριάδες-Τήνον: Ἐπιστολή σας ἐλήφθη. Περιοδικὸν μας «Τὸ Χαρ. Σπίτι» σὰς ἀποστέλλεται ἀνελλιπῶς. Ἐπιζητήσατε τακτοποιῆσιν ἀνωμαλίας αὐτοῦ Ταχυδρομεῖον. Σὰς ἀποστέλλομεν καὶ πάλιν τεύχη Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου.— **Αἶδσο. Σπύρ. Ἀθανασίου**, Νέων Ἀρτάκην Χαλκίδος: Ἐπιστολή σας ἐλήφθη. Κατάστασις συνδρομητῶν καὶ τιμοκατάλογός μας σὰς ἐστάλη. Βιβλία μὲ περιεχόμενον δι' ἐορτῆς κατηχητικῶν πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχουν. Εἰκόνας ὑπάρχουν ἀποτελοῦν σειρὰς διαθέσιμοι δὲν ὑπάρχουν. Τιμὴ σημάτων 1.000 δραχμῶν ἕκαστος.— **Αἶδσο. Ἐμμ. Βορειανᾶκην**, Βαβαλοχέρι-Χανίων Κρήτης: Συνδρομὴ σας εἰς «Τὸ Χαροῦμενο Σπίτι» ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλησις εὐχαριστοῦμεν.— **Πανος Ἀθαν. Γκίνην**, Σιδηρόκαστρον: Ἐπιστολή σας τῆς 22-2-54 ἐλήφθη καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας πρὸς περιοδικὸν παραπόνων συνδρομητῶν. Ἐντεῦθεν καταβάλλεται καὶ θὰ καταβάλληται κἀθε προσπάθεια. **Αἶδσο. Γ. Δεκαβάλλαν**, Φολέγανδρον: Ἐπιστολή σας καὶ ἐπιταγὴ ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις συνδρομῆς τοῦ περιοδικοῦ μας «Τὸ Χαρ. Σπίτι» διὰ τὰ ἔτη 1953-1954. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδσο. Ἐῶν. Δημητρακάκην**, Λαμίνην-Ρεθύμιον: Ἐπιστολικὸν δελτάριον ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλησαν ὅσα ὑπάρχουν διότι τινὰ ἐξητηλήθησαν.— **Αἶδσο. Δημ. Καρανικόλαν**, Κύθνον: Ἐπιστολή σας καὶ 22.000 δραχμαὶ ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις συνδρομῆς περιοδικοῦ μας «Τὸ Χαρ. Σπίτι» 1954 καὶ 24ον τεῦχος αὐτοῦ δωρεάν διὰ περισσεύμα 2.000 δραχμῶν σὰς ἐστάλησαν δύο τεύχη «Συμβουλαι πρὸς ἐξομολογούμενον».— **Αἶδσο. Ἥλιαν Μήτσον**, Πετράλωνα-Εὐβοτίας: Ἐπιστολή σας 17-1-54 ἐλήφθη καὶ σὰς ἐστάλησαν 13.000 δραχμῶν.— **Αἶδσο. Γεώργ. Παπακωνσταντίνου**, Γονοῦσαν Κορινθίας: Ἐπιστολή σας καὶ χρήματα ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλησαν ἐξοφλητικαὶ ἀποδείξεις. Ἀποστολὴ περιοδικῶν συνεχίζεται ἀνελλιπῶς. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδσο. Παν. Σκουραντήν**, Ὠρωπὸν-Ἀττικῆς: Ἐπιστολή σας καὶ δηλώσεις ἐγγραφῆς νέων συνδρομητῶν ἐλήφθησαν καὶ τὸ περιοδικὸν ἀποστέλλεται. Συγχαίροντες δι' ἐνθερον ἐνδιαφέρον σας ὑπὲρ τοῦ περιοδικοῦ μας «Τὸ Χαρ. Σπίτι» θερμῶς εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδσο. Γεώργιον Τσινητῆν**, Ἐξωγήν-Ἰθάκης: Μέσῳ περιοδικοῦ «Ἡ Ζωὴ» ἐλήφθησαν 50.000 δραχ. καὶ ἐνεργάφητε συνδρομητῆς εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Ἐκκλησίας «Τὸ Χαρ. Σπίτι» καὶ «Τὰ Χαρ. Παιδιά» διὰ δύο συνδρομῶν. Ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις σὰς ἐστάλη. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδσο. Κων. Τζίνον Χαραλαμπίδην**, Ράφωναν-Πέλλης: Ἐπιστολή σας καὶ ἐπιταγὴ ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἐστάλη ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις. Εὐχαριστοῦμεν.

Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:

Πρὸς τὸν Αἶδσοιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον

Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασιου 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).

Ἐπεύθυντος Τυπογραφείου: Τιμολ. Ρούτσης, Ἰω. Ἀποστόλου 4.